KOCA YUSUF

İskender Fahrettin Sertelli

Yayına Hazırlayan:
Oğuzhan Murat Öztürk

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1691
EDEBÎ ESERLER: 874

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-110-1

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Son Okuma: Ahmet Emir Dağdeviren

Kapak Tasarımı: Ceyhun Durmaz

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ. SAN. VE. TİC. A.Ş
Alemdar Mah. Molla Fenari Sok. No: 28/A
Cağaloğlu-Fatih / İSTANBUL
Sertifika Numarası: 52729 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul- 2022

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İskender Fahrettin Sertelli: 1892 senesinde İstanbul'da doğmuş, 1943 senesinde yakalandığı tifüs hastalığından kurtulamayarak vefat etmiştir. Kabristanı Feriköy Aile Mezarlığı'nda bulunmaktadır.

Sertelli polisiye yazarı olarak Harf Devrimi öncesi onparalık öyküler çerçevesinde değerlendirilen üç seriye imza atmıştır. Bunlardan ilki 1927 yılında, *Bir Türk Polisinin Amerika'da Sergüzeştleri* başlığıyla yayımlanan ve on beş kitaptan oluşan dizidir. 1928 yılında ise on iki kitaptan meydana gelen *İstanbul'un Arsène Lupini Elegeçmez Kadri* yayımlanır. Behlül-i Dânâ imzasıyla kaleme aldığı bir diğer eser *Şeytan Hadiye'nin Londra'daki Sergüzeştleri* isimli onparalık polisiye serisidir. Bunların dışında Erol Üyepazarcı, İskender Fahrettin'in *Türkiye'nin Sherlock Holmes'ü Yıldırım Said'in Sergüzeştleri* isimli on iki kitaplık bir polisiye serisinin daha Maarif ve Şark Kitaphanelerinin Mart 1928 tarihli kataloğunda yayımlanacağına dair bir bilgi ile yer aldığını ancak sahaflarda ve kütüphanelerde yapmış olduğu araştırmalarda bu seriden herhangi bir kitaba rastlamadığını ve yine bu kitapların Seyfettin Özege kataloğunda da bulunmadığını belirtmektedir.

İskender Fahrettin'in Harf Devrimi sonrası kaleme aldığı yüze yakın basılı kitabı, gazete ve dergilerde seksen civarında tefrika eseri bulunmaktadır. Ayrıca *Çocuk Duygusu* ve *Tarihten Sesler* gibi iki derginin de yayımcılığını yapmıştır. Çok çeşitli türlerde birçok esere imza atmış olmasına rağmen, İskender Fahrettin Sertelli adına edebiyat tarihlerinde ve edebiyatçı ansiklopedilerinde pek rastlanmamaktadır. Bununla birlikte; kurucusu ve yazarı olduğu *Tarihten Sesler* dergisinde, ölümünden sonra Prof. Dr. Yavuz Abadan tarafından kaleme alınan anma yazısından, onun kişiliği ve yazar kimliği ile ilgili pek çok şey öğrenilmektedir. Çok çalışkan ve üretken bir yazar olan Sertelli, kalemi ile geçinen gerçek anlamda bir fikir işçisi ve yazı kahramanıdır. Ölünceye kadar gazetecilik mesleğine büyük bir sadakatle bağlı kalmış, döneminin neredeyse bütün gazetelerinde (*Vakit, Akşam, İkdam* gibi) yazılar yazmış, eserlerini tefrika etmiştir. Sistemli bir şekilde çalışan, çok okuyan ve çok yazan İskender Fahrettin'in hayatta tek amacı, yazıları ile geniş halk kitlelerine yararlı olmak, halk tarafından sevilmek ve tutulmak olmuştur.

Tarihî roman çerçevesinde Osmanlı tarihi ile ilgili *Deliler Saltanatı*, *Abdülhamid ve Afrodit*, *Telli Haseki* adlı romanları dışında, *İstanbul'u Nasıl Aldık?*, *Türk Akıncıları*, *Lale Devri* ve *Esir Pazarları* ismiyle popüler tarih kitapları da bulunmaktadır. Dönemin Türk tarih tezi ile ilgili kaleme aldığı *Güneşin Oğlu*, *Cengiz'in Oğlu*, *Sümer Kızı* ise diğer eserlerinden bazılarıdır. Amerikan, Hint, Japon, İspanyol ve Çin edebiyatlarından örnekler sunduğu yardımcı kitapları ile Türkçe sözlüğü, *Cenup Kutbunun Keşfi*, *Hansen'in Devri Âlem Seyahati* gibi macera kitapları ve *Fizyonomi* başlıklı bir de ilmisima eseri bulunmaktadır.

Behlül-i Dânâ müstearının yanı sıra İshak Ferdi, Celal Cengiz takma isimlerini de kullandığı bilinmektedir.

KOCA YUSUF ROMANI HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ

Cihana nam salmış pehlivanların hayatlarının kaleme alındığı pehlivan tefrikaları uzun süre Türk gazete okurunun en büyük iptilalarından birisi oldu. Özellikle M. Sami Karayel, Celal Davut Arıbal, Murat Sertoğlu ve Ahmet Bengisu gibi yazarların pehlivanların hayatlarını adeta bir gazavatname gibi kaleme aldığı bu tefrikalar, soluk soluğa okunan yapılarıyla Türk okurunda ciddi bir alaka uyandırdı. Bu alaka pehlivan tefrikalarının kadim bir neşriyat geleneği hâline gelmesine sebebiyet verdi. Bu gelenek 90'lı yılların ortalarına kadar devam etmiştir. Pehlivanların hayatlarını kaleme alarak bu Türk babayiğitlerinin hatıralarının unutulmamasını gaye edinen Sami Karayel'in "Türk pehlivanlık tarihinde de mevkii birinci derecededir ve itilâ[1] devrinin son pehlivanlık başbuğudur," diyerek tasvir ettiği Koca Yusuf da bu tür tefrikalara sıklıkla konu olmaktaydı. Bu yazılar genel itibarıyla kulaktan dolma bilgilerin yazarın muhayyilesiyle zenginleştirilmesi, kendisi üst düzey bir pehlivan olmasa da er meydanlarının her daim yakınında bulunmuş olan ve 107 yaşında terk-i dünya eylemiş olan Suyolcu Mehmet pehlivanın anlattıklarının birine bin katılmasıyla oluşturulan hikayeler ve tamamıyla yazarın zihninin mahsülü olan ve bazen sündürülerek 3-5 yazı sürebilecek güreş anlatılarından oluşmaktaydı. Bu tefrikalarda ertesi güne devredecek anlatının heyecan dozunun en yüksekte olduğu bir noktada bırakılması hassaten önemliydi. Birkaç kez Murat Sertoğlu'nun eski yazıyla yazdığı tefrikaları yeni yazıya çevirdiğini bu yüzden de "tefrikanın künhüne vardığını" söyleyen gazeteci Refik Durbaş tefrikayı şu şekilde tasvir etmişti:

> Tefrikada önemli olan son paragraftı. Özellikle pehlivan tefrikası ise başlarda istediğin kadar kuşlardan, böceklerden, havanın güzelliğin-

[1] Yükseliş.

> den söz et, önemli değil. Fakat son paragrafa geldiğinde, güreşçinin biri kündeye gelecekse, orada kalacak ve okur merak edecektir. Ertesi gün yine kuşlardan, havaların güzelliğinden başla söze, ama son paragrafta okur yine merakta kalmayacaksa o tefrikadan hayır gelmez.[2]

İskender Fahrettin'i bir Koca Yusuf romanı yazmaya sevk eden neydi bilinmez. Özellikle polisiye ve tarihi romanlar kaleme almaya alışmış bir yazarın böyle bir denemeye kalkışması, üstelik bunu henüz pehlivan tefrikası geleneği tam da oturmamışken yapması takdir edilecek bir çaba gibi görünüyor. Yazarın güreşlerin atmosferini başarılı bir şekilde yansıttığı da bir gerçek. Bunun yanında yazarın, pehlivan tefrikası standartlarından ziyade roman standartlarına uyduğu da gözden kaçmamaktadır.

Sertelli roman boyunca Sarıyerli İzzet[3] Makarnacı Ahmet[4] Hergeleci Mehmet[5] gibi eski pehlivanların lakaplarından oluşturduğu muhayyel pehlivanları roman karakteri oalrak kullandıktan sonra son bölümde bir tavır değişikliğine gidiyor; 23 Ağustos 1894 tarihinde gerçekleşmiş olan gerçek bir güreş organizasyonuna; Çardak güreşlerine gelince pehlivanlar da gerçek isimleriyle romanda arzıendam ediveriyorlar. Kara Ahmet'ten Adalı Halil'e Kurtdereli'den Katrancı Mehmet'e dönemin meşhur pehlivanları romanda konuyu araştıranların vakıf olduğu gerçeğe çok yakın bir anlatıyla romanda yer buluyorlar. Bu anlatıdaki bu bölüm gerçek bir tarihi hadiseye tesadüf ettiği için bu bölümü Çardak güreşlerini etraflıca araştırmış olan

---

2 Refik Durbaş, *Birgün*, 13.12.2012.

3 İlham alındığı pehlivan Silivrili İzzet'tir. Çok fazla öne çıkan pehlivanlardan birisi değildi. Ölümü trajiktir. Celal Davut Arıbal bu ölümü şu şekilde kaleme almıştı: "Ve bir gece, Beyoğlu dönüşü Unkapanı köprüsünün başına geldi. Bir geçecekti. Kayığa binecek yerde Haliç'in kirli sularına gömüldü. Bin müşkülâtla onu sudan çıkardılar, fazla su yutmuştu. Zaten fazla aldığı türlü türlü alkollerle pis deniz suyu onun midesinde isyanlar ihtilâçlar çıkardı ve Silivrili İzzet pehlivan nakledildiği evinde hayata gözlerini kapadı. Öldüğü zaman kırk beş yaşlarına geliyordu. O demir vücut rakının kurbanı olmuş, İzzet'i güreş defterinden silmişti." (Haz.)
bk. Celal Davut Arıbal, *Zafer*, "Silivrili İzzet"

4 Makarnacı Hüseyin. Makarnacı Halil olarak da bilinirdi. Deliormanlı olan Makarnacı, Sultan Aziz'in saray pehlivanlarından biriydi. Bilecik'e yerleşmiş orada vefat etmiştir. (Haz.)

5 Hergeleci İbrahim döneminin en maharetli pehlivanlarından birisi olmakla beraber sonradan Cihan Pehlivanı olacak Kara Ahmet'in de ustasıdır. (Haz.)

meşhur ve titiz spor tarihçimiz Âtıf Kahraman'ın ve Ali Gümüş'ün "Türk güreşini hurafelerden kurtaran adam dediği" İsmail Habib Sevük'ün derlediği bilgilerle tashih etmeye çalıştım. Bu bilgilerin özellikle Kara Ahmet ve Memiş güreşi ile alakalı aydınlatıcı olacağını düşünüyorum.

Bu bir roman için lüzumsuz bir çaba gibi görülebilir ancak Sertelli'nin romanın tarihi gerçekliklere dayandığı vurgusu sebebiyle bu tür bir desteğin romanı takviye edeceğini düşündüm. Zira bazı okurların tefrikanın neşri sırasında Sertelli'ye bazı mektuplar yazdığına ve Sertelli'nin de bunlara gazete sütunlarında cevap verdiğine şahadet ediyoruz. 21 Birinciteşrin 1940 tarihli *Vakit* gazetesinde bu tür bir yazışmaya tesadüf ediyoruz. Selâhattin Erkin adlı okurun mektubuna Sertelli'nin verdiği karşılık şu şekildeydi:

AÇIK KONUŞMALAR: Beykoz'da Selahattin Erkin imzalı mektup sahibine:

Koca Yusuf'ın mevcut hatıraları arasında, o dev irde kendisinin Beykoz'da Sultaniye çadırında güreşler yaptığına dair hiçbir malumat mevcut olmadığı gibi, çocukluklarını Boğaziçi'nde geçiren ve beni bu hususta bir hayli tenvir eden bazı ihtiyar güreş meraklısı okuyucularım da Yusuf'un Sultaniye'de güreştiğini hatırlayamadılar. Ahmet Mithat Efendi merhumun "Beykoz Güreşleri" yahut "Eski Güreşler" adlı bir eserinde Yusuf'un Beykoz güreşlerine dair uzun malumat olduğunu yazıyorsunuz. Kitap meraklısı dostlarıma sordum; böyle bir kitabın mevcudiyetini hatırlayamadılar. Son günlerde Mizancı Murad Bey'in intişar etmemiş bir eserinin Ahmet Mithat Efendi'nin kütüphanesinde zuhur etmesi bende ufak bir şüphe uyandırdı. Murad Bey'in neşredilmemiş bir eserini meydana çıkarmakla fikir ve irfan hayatımıza büyük bir hizmeti dokunan üstad Hakkı Tarık Us'a da sordum. O da bana aynı cevabı verdi. "Ahmet Mithat Efendi'nin böyle bir kitabı yoktur. Mevzuu bahsolunan eser gayri matbu ise eserleri arasından çıkması lazımdı. Maamafih 'bu mevzuuda bir makalesi yoktur' diyemem. Eski gazeteleri araştırmalı…" dedi. Güreşçilik tarihimize ufak bir yardımım dokunur ümid ve gayretiyle haber verdiğiniz ve iddia ettiğiniz bu mesele ile yakından alakadar olduğumu anlatmış olmak için, sizi cevapsız bırakmadım. Bahsettiğiniz eser hakkında daha fazla malumat verirseniz memnun olurum.

İ. F. SERTELLİ[6]

[6] İskender Fahrettin Sertelli, *Vakit*, 21 Birinciteşrin 1940, s. 5.

Buna rağmen Yusuf'un hayatına çocukluğuna ve gençlik yaşantısına dair romanda herhangi bir bilgiye rastlanmadığını da eklemek gerekir. Bu romanı okuyanlar Yusuf'un Rumelili köklerine dair bir şey bulamadıkları gibi bu kökene dair en ufak bir imaya dahi rastlayamamaktadırlar. Sanki İskender Fahrettin Yusuf'u Cumhuriyet Türkiyesi için yeniden konumlandırmış gibidir. İstanbul, Çorlu, Balıkesir ve nihayet Gelibolu civarlarında dolaşır. Ailesinin nerede olduğuna köyüne kasabasına dair malumat yoktur. Sanki Yusuf güreş peşinden oradan oraya göç eden yersiz yurtsuz bir maceracıdır. Buna karşın romanın oturaklı ve tutarlı atmosferinin son derece doyurucu bir okuma deneyimi sunduğu da bir vakıa. Vefatının üzerinden 123 sene geçmesine rağmen Koca Yusuf bugün hâlâ Türk milletinin ilgisini çekmektedir. Romanın hazırlıklarının bitirildiği bu günlerde[7] Güreş Federasyonu pehlivanın mezarının aranması faaliyetlerine başlamış durumda. Azor Adalarında gömülü olduğuna dair iddia yeni değil. Eskiden de gündeme gelmişti. Yine de federasyonun pehlivanın hatırasının izlerini sürmesi kıymetli bir çaba olarak temayüz ediyor. Koca Yusuf romanının devamı olan *Koca Yusuf Amerika'da* adlı ikinci bölüm daha çok yazarın kurgusuna dayanmaktadır. Koca Yusuf romanı meşhur pehlivanımızın hayatını işleyen külliyat içerisinde muhakkak ki yerini alacaktır.

Oğuzhan Murat Öztürk

[7] 31.12.2020.

BÖLÜM 1

MISIRLI Prens Halim Paşa[1] güreş meraklısıydı. Paşanın daire müdürü Abdullah Bey sık sık Çamlıca'dan İstanbul'a iner, Anadolu ve Rumeli'den gelen yeni pehlivanları arar, bulur, köşke götürürdü. O günlerde İstanbul'a yeni gelen genç, kuvvetli bir pehlivan vardı: Yusuf.

Paşanın kâhyası İstanbul'a indiği bir gün, Tophanede Salıpazarı'nda eski pehlivanlardan Bandırmalı Hüseyin'e rastladı.

"Yeni pehlivan mı arıyorsunuz beyim?"

Abdullah Bey Hüseyin'i çok severdi. Bandırmalı Hüseyin bir seneden beri güreşemiyordu. Çanakkale'de yaptığı son güreşte sol kolu kırılmıştı.

Abdullah Bey:

"Evet. Hüseyin!" dedi. "Paşa Efendimiz yeni güreşler, müsabakalar tertip etmek niyetindedir. Pehlivana ihtiyacımız var. Kolun hâlâ iyileşmedi mi?"

"Hayır, beyim! İyi olmadı. Olacağı da yok bu gidişle."

Kılıç Ali Paşa camiinin önündeki kahvehanenin bahçesinde birer iskemle alıp oturdular. Bandırmalı Hüseyin Pehlivan Halim Paşa'nın kâhyasına döndü:

"Geçen gün İstanbul'a gelen bir gencin güreşini seyrettim. Allah nazardan korusun; öyle atik ve çevik bir delikanlı görmedim ben şimdiye kadar. Üç kişi ile güreşti, üçünü de yere çarptı.

"Aman bu genci bana buluver, Hüseyin! Gelecek perşembe günü mutlaka köşke gelsin, beni arasın."

"Peki Beyim, merak etmeyin, arar bulur ve gönderirim size onu."

Perşembe günü ikindi vakti Halim Paşa'nın köşkünün bahçesinde büyük bir kalabalık vardı. Bahçede güreş yaparken paşa kapıyı açtırır ve o civarda oturanlar serbestçe bu güreşleri seyrederlerdi. Abdullah Bey, Paşaya:

---

[1] Umumi harpte sadrazam olan Prens Halim Paşa'nın babasıdır. Kırk beş sene evvel kendisi İstanbul'un en meşhur güreş meraklılarındandı. En büyük zevki güreş seyretmekti. (İFS).

"Bugün çok değerli bir pehlivan gelecek. Paşam!" demişti. Halbuki, güreş başladığı hâlde, Yusuf meydanda yoktu. Abdullah Bey hiddetinden dudaklarını ısırıyor ve:

"Bandırmalı Hüseyin yalan da söylemezdi ama, hâlâ gelen giden yok," diye söyleniyor ve paşanın yanında mahcup olacağını düşündükçe canı sıkılıyordu.

O günlerde İstanbul'da tanınmış olan Makarnacı Ahmet Pehlivan'la Sarıyerli İzzet, bahçede güreşe başlamışlardı. Makarnacı Ahmet'in ağırlığı yüz beş. Sarıyerli İzzet'in kilosu da doksan dokuz idi. Aralarındaki altı kilo fark hiç de göze çarpmıyor, bilâkis Sarıyerli İzzet Makarnacı Ahmet pehlivandan daha gösterişli, daha çelimli görünüyordu. Prens Halim Paşa, Makarnacı Ahmet'in birkaç güreşini seyretmişti. Ahmet, paşanın bir hayli parasını almış ve kendisinden çok iltifat görmüştü. Halim Paşa'nın köşkündeki güreşlerde olduğu gibi, şehir içinde yapılan müsabakalarda da Ahmet'in sırtını o güne kadar hiç kimse yere getirememişti.

İşte şimdi Makarnacı Ahmet Pehlivan, o güne kadar Dudullu'da görülmemiş yeni bir pehlivanla güreşiyordu: Sarıyerli İzzet, çok sevimli bir gençti. Seyircilerden hiçbiri bu gencin yenilmesini istemiyordu.

Halim Paşa, köşkün bahçesine bakan büyük salonun balkonunda hatırı sayılır misafirleriyle oturuyordu. Bir aralık daire müdürü Abdullah Bey'e sordu:

"Bahsettiğin Yusuf Pehlivan hâlâ gelmedi mi?"

"Hayır, Paşam, gelmedi. Fakat bugün seyredeceğiniz Sarıyerli İzzet pehlivan da yaman bir güreşçi imiş. Kulunuz seyretmedim ama, güreşini görenler onu çok methediyorlar. Çok sert yanları varmış."

Makarnacı Ahmet çok mağrur bir pehlivandı; meydana çıktığı zaman daima, güreşeceği pehlivanlarla alay eder, ensesine dokunur, hasmını kızdırmaktan zevk duyardı.

Ahmet o gün meydana çıktığı zaman. Sarıyerli İzzet'e de aynı şakayı yapmak istemişse de, İzzet ensesini vermemiş ve:

"Alayın sırası değil, ağabey; kuvvetine çok güveniyorsan, göster kendini…" diye söylenmişti.

Makarnacı Ahmet Pehlivan, meydana çıkmadan. Abdullah Bey'e de İzzet'ten bahsederken:

"Bu bir içim sudur, beyim… Böyle çoluk çocuğu nereden bulup karşıma çıkarırsınız?" demekten kendini alamamıştı.

İzzetle Ahmet'in kapışması çok sürmedi. Ahmet daha ilk kapışmada İzzet'in sert bir çelmesiyle kıçüstü yere düştü; fakat kendini çabuk toplayıp kalktı. Artık iki pehlivan birbirlerini denemişler ve ciddî hamlelere başlamışlardı.

Makarnacı Ahmet'in güreşte birçok hileleri ve hasmını sinirlendiren garip oyunları vardı. Sarıyerli İzzet onun güreşlerini evvelce başka yerlerde seyretmiş olacak ki, kendini bu oyunlara düşürmüyordu. Ahmet mütemadiyen hileye kaçıyor, elenseden sonra birdenbire yere yatıp hasmını da yere düşürmekten zevk alıyor, hasılı Sarıyerliyi yormak ve ondan sonra kuvvetini sarf etmek istiyordu. Prens Halim Paşa Makarnacı Ahmet'in oyunlarına bayılırdı. O gün yanında bulunan misafirlerden birine döndü:

"Ahmet'in dünyada eşi yoktur. O çok usla bir pehlivandır."

Seyirciler arasında Ahmet'i sevenler çoktu. Herkes onun galip gelmesini istiyordu. Fakat Sarıyerli İzzet'in oyunlarım beğenenlerin de sayısı artmaya, onu alkışla, yanlar da çoğalmaya başlamıştı.

"Yaşa be delikanlı!"

"Aferin koca arslan!" diye bağırışanlara bir aralık paşanın balkonundan da şöyle bir ses karıştı:

"Çok çetin oynuyor… Bravo!"

Bu Prens Halim Paşa'nın akrabasından, o sırada Avrupa'dan yeni gelmiş bir gencin sesiydi. İzzet'in hamlelerini pek beğenmiş olacak ki, mütemadiyen onu alkışlıyor onu teşci ediyordu.[2]

Makarnacı Ahmet pehlivanın alnından buram buram terler akıyordu. Ahmet içinden hiç şüphe yok ki:

"Umduğum gibi çıkmadı. Ne çetin bir çocukmuş bu," diyordu. İzzeti manasız oyunlarla bir hayli yorduktan sonra, kendi de oldukça yorulmuştu.

Nihayet, yarım saat süren bu ciddi güreş, Makarnacı'nın bir oyunuyla İzzet'in aleyhinde neticelendi. Sarıyerli'nin sırtı birdenbire yere gelivermişti.

Seyirciler arasında bu neticeden memnun olanlar, memnun olmayanlardan çoktu. Makarnacı Ahmet'in taraftarları ellerini patlatırcasına vurarak, ortalığı alkış tufanına boğmuşlardı. Hakem Makarnacı'nın galip geldiğini ilân ediyordu. Sarıyerli:

"Ben bunu saymam… Bir başka gün. Ahmet Pehlivan'la tekrar

---

[2] Cesaretlendirmek.

güreşeceğim," diyerek meydandan çekilirken. Paşanın kâhyası, İzzet Pehlivan'a gelecek hafta yine köşke gelmesini söylüyordu.

***

Tam bu sırada, seyirciler arasından biri ortaya atılarak:

"Makarnacı Ahmet pehlivanla ben güreşeceğim," diye bağırdı. Prens Halim Paşa, balkonda misafirleriyle beraber kahve içiyordu.

Daire müdürü Abdullah Bey bahçeye indi; ortaya çıkan pehlivan kılıklı genci gördü:

"Sen kimsin?.. Pehlivan mısın?" diye sordu. Hüviyeti meçhul adam:

"Evet, ben de güreşirim. Güreştikten sonra kim olduğumu anlarsınız."

"Seni Bandırmalı mı gönderdi?"

"Evet..."

"Tophane'de güreşen Yusuf pehlivan sen misin?"

"Evet..."

"A oğlum, deminden beri neden sesini çıkarmıyorsun? Ben seni Paşa efendimize söylemiştim. Gelmediğini görünce Paşanın canı sıkıldı. Neden daha önce kendini tanıtmadın?

Yusuf gülümsedi:

"Ahmet pehlivanın güreşini seyretmemiştim. Onu, güreşte gördüm. Kendisini haklayacağı mı umuyorum."

Bu sırada Makarnacı Ahmet pehlivan -Yusuf un geldiğini görmemişti- meydandan çekilirken:

"Beni Türkiye'de hiç kimse yenemez. Ben Türkiye'nin başpehlivanıyım. Bunlar bana çıraklık bile edemezler," diye böbürlenmişti.

Daire müdürü Abdullah Bey, Ahmet pehlivanın yanına gitti:

"Giyinme kuzum," dedi, "sana bahsettiğim pehlivan gelmiş. Seninle güreşmek istiyor."

Ahmet pehlivan mağrurane bir tavırla başını Yusuf'a çevirdi:

"Bu mu güreşecek benimle?"

"Evet. Seni bekliyor. Eğer yorulmadınsa soyunsun da gelsin. Yorgunsan, gelecek haftaya bırakalım. Başka pehlivanlar güreşsin şimdi."

Makarnacı Ahmet, Yusuf'a dudağını bükerek, alaycı bir tavırla bir iki adım ilerledi ve Yusuf'un yanına geldi:

"Ben, yorgunluk şöyle dursun, henüz idman bile yapmadım. Fakat, bu delikanlı benimle güreşmeye nasıl cesaret ediyor?"

Yusuf bu sözlere fena halde hiddetlendiyse de, cevap vermedi.

Abdullah Bey:

"Israr ediyor," dedi. "Haydi onun da gönlü hoş olsun."

Balkona bakarak ilâve etti:

"Paşa efendimiz de arzu ediyorlar. Mademki yorgun değilsin… Güreşiver şu delikanlı ile de."

Yusuf soyunmaya başlamıştı. Seyircilerden hiçbiri Yusuf'u o güne kadar ne Paşanın bahçesinde ne de Çamlıca ve İcadiye'de yapılan diğer güreşlerde görmemişlerdi.

Yusuf o sırada doksan iki kilodan fazla değildi. Makarnacı ile aralarında on iki kilo kadar fark vardı. Böyle olmasına rağmen Yusuf büyük bir cesaretle meydana çıkmış ve Makarnacı ile güreşmekte ısrar etmişti. Seyirciler heyecan ve merak içinde, bu yeni güreşin ne netice vereceğini bekliyordu. Prens Halim Paşa bile meraka düşmüştü:

"Bu dev cüsseli adamın yanında, şu delikanlı pek cılız kalıyor," diyordu. Halbuki, Yusuf'un çok mütenasip bir vücudu ve çok kuvvetli bilekleri vardı.

Yusuf'un bilekleri kadar dizleri de çok kuvvetliydi. Halim Paşa, yavaşça, daire müdürüne:

"Eğer bu delikanlıyı Makarnacı Ahmet yenemez ve baş başa kalırlarsa, Ahmet'e sezdirmeden, Yusuf'un cebine on altın koy!" demişti. Belliydi ki, Yusuf'un boyu posu ve meydana çıkışındaki heybet ve asaleti Halim Paşa'nın da dikkatini çekmişti.

Yusuf meydana çıkar çıkmaz, kısa bir el peşrevinden sonra, derhal Makarnacı'nın ensesini yakaladı. Makarnacı müthiş bir sarsıntıdan sonra, sersem sersem hasmının yüzüne bakarak:

"Hoy… Hoy…" diye bağırdı; Yusuf'la iyice tutuştular. Yusuf iki kere Makarnacı'yı koca gövdesiyle basından aşırıp yüzükoyun yere vurdu ve sırtına bindi. Makarnacı, Yusuf'un yepyeni iki oyunuyla karşılaşınca şaşırmıştı. Dizlerinin bağı birdenbire çözülmüş gibi, yerden doğrulup kalkamıyordu. Yusuf, Sarıyerli İzzet'ten çok daha sert ve çevikti. Makarnacı Ahmet, o güne kadar bu derece sarsılıp yıpranmamış, bu kadar ümitsizliğe düşmemişti. Dizleri yerden kurtulur kurtulmaz sırtı yere geleceğinden korkuyor ve bir türlü ayağa kalkamıyordu. Bir aralık şefaat dilenir gibi, hasmının yüzüne baktı.

Yusuf, Makarnacı'nın bakışından:

"Oyun yapalım... Berabere kalalım…" demek istediğini sezmişti. Bu kapışma on beş yirmi dakikadan fazla sürmedi. Hakem de Makarnacı'nın yorulduğunu anlamıştı, onu iltizam ettiği[3] belliydi. Eliyle işaret ederek, hazıruna berabere kaldıklarını ilân edince, herkes şaşırdı.

Biraz önce dünyaya meydan okuyan Makarnacı neden bu delikanlıyı bir tutuşta yere vuramamıştı? Herkes bu neticeyi beklerken, 92 kiloluk bir pehlivanla, o güne kadar hiçbir yerde sırtı yere gelmemiş olan Makarnacı'nın berabere kalmasına şaşmamak kabil miydi?

Güreşçiler birbirlerinden ayrılarak seyircileri ve balkonda oturan paşayı selâmlayıp içeriye çekilmişlerdi. Güreşçiler birbirlerinden ayrılarak seyircileri ve balkonda oturan paşayı selâmlayıp içeri, yo çekilmişlerdi.

Biraz sonra, paşanın arzusu üzerine, her ikisinin de gelecek hafta tekrar iddialı bir güreş yapacakları söylendi.

Abdullah Bey, Yusuf giderken, bu çevik ve genç pehlivanın cebine on altın sıkıştırmayı unutmamıştı. Seyirciler dağılırken:

"Çok sert oynayor..."

"Çok çevik bir delikanlı."

"Ne yaman bilekleri var. Makarnacı'nın baldırlarını paçavraya çevirdi!" gibi sözler Makarnacı Ahmet'in kulağına kadar erişiyordu.

Abdullah Bey, Yusuf'a:

"Gelecek hafta bekleriz, oğlum! Paşanın gözlerini sakın yollarda bırakma!" diyordu. Makarnacı Ahmet pehlivan o gün Çamlıca eteklerinden Üsküdar'a inerken, dizlerini tutamıyordu. Baldırları göz göz olmuş ve simsiyah çürümüştü.

Makarnacı'ya:

"Yazık be, koca arslan! Şu zıpçıktı güreşçiyi yere vuramadın!" diyorlardı. Ahmet pehlivan:

"Merak etmeyin, gelecek hafta onun er meydanından sedye ile nasıl götürüldüğünü görürsünüz!" diye cevap veriyor ve öfke, sinden dişlerini sıkarak, homurdana homurdana yürüyordu.

---

[3] Taraf tutmak.

AK KOÇ, KARA KOÇ, ER MEYDANINDA BELLİ OLUR!

YUSUF, ertesi haftayı iple çekiyordu. Yusuf'un arkadaşları:

"Sen çıldırdın mı be? Makarnacı seni kündeye düşürürse, kıtır kıtır ezer, pestile çevirir," diyorlardı. Yusuf'un kendine güveni olmasaydı, kendisinden çok ağır olan böyle bir pehlivanla boy ölçüşmek ister miydi?

"Allah büyüktür, çocuklar: Hele bir ortaya çıkalım. Ak koç, kara koç er meydanında belli olur," cevabını veriyor ve yılgınlık göstermiyordu.

Prens Halim Paşa o günkü güreş için ortaya yirmi altın mükâfat da koymuştu. O devre göre bu az para değildi. Yusuf'un paraya da ihtiyacı vardı. Halbuki Makarnacı Ahmet'in vaziyeti çok iyi idi; o paraya, pula bakmıyor, meydanı uzun zaman boş bularak bu sayede temin ettiği şöhretini kaybetmekten başka bir endişesi yoktu.

Halim Paşa'nın (paralı müsabakalar) tertip ederek, böyle köşede bucakta kalmış istidatları meydana çıkarmaktan zevk duyması, aynı zamanda memleketimizdeki güreşçiler için de ciddi bir teşvik vesilesi oluyordu.

O gün Halim Paşa'nın küskündeki bahçede her zamankinden fazla kalabalık vardı. Dudulu'nun Merdivenköyü'nün, Çamlıca'nın bütün güreş meraklıları buraya akın etmişlerdi.

Güreş öğleden sonra ikindiye doğru başlamıştı. İlk önce Sarıyerli İzzet'le Arap Hakkı güreşmeye başladı.

Sarıyerli, Arap Hakkı'nın on dakikada sırtını yere getirmişti. Arap Hakkı çok çevik bir pehlivandı, fakat, Sarıyerli'ye yenileceği belliydi. Geçen hafta Makarnacı Ahmet gibi ağır vücutlu bir pehlivanı bile hayli yoran İzzet, şüphe yok ki kendisinden çok zayıf olan Arap Hakkı'yı yenecekti. Seyirciler ikinci güreşi sabırsızlıkla bekliyordu. Paşanın daire müdürü, Yusuf'a şöyle bir teklifte bulundu:

"Makarnacı ile güreşmeden önce, Sarıyerli ile güreşir misin?"

Yusuf bu teklifi derhal kabul etti:

"Çorbadan kaçanın kaşığı kırılsın. Ben bugün, bir iki değil on güreş yapmaya hazırım. Elverir ki her güreş arasında onar dakika dinlenmiş olayım."

Abdullah Bey'e bu talimatı paşa vermişti. Yusuf'un, bu teklifi kabul ettiğini Halim Paşa'ya bildirdi:

"Bu genç, çok yaman bir pehlivana benziyor... Kendisine fevkalâde güveni var."

Halim Paşa:

"Pekâlâ, öyleyse hemen tutuşsunlar," deyince, ikisi birden güreş meydanına çıktılar. Sarıyerli ile Yusuf'un sıkletleri arasında hemen hemen bir fark yok gibiydi.

Sarıyerli İzzet de yabana atılır pehlivanlardan değildi. Seyirciler geçen güreşte onu çok takdir etmişlerdi. İki genç pehlivan aynı zamanda yaşıt görünüyorlardı. İkisi de gösterişli, İkisi de ateşli gençlerdir. İkisi de sert oynuyordu. İlk hamlede Yusuf yüzüstü yere yattı: Sarıyerli, Yusuf'un sol kolundan iyice yakalamıştı. Bacakları da Yusuf'un karnını ezip duruyordu.

Yusuf hasmını yere çabuk düşürmek için yere yatmıştı. Yusuf ayakta yalancı pehlivanlar gibi elense oyunlarıyla vakit geçirmekten boşanmazdı. Sarıyerli İzzet, hasmının kolunu kerpetene kıstırmış gibi, öyle şiddetli yakalamıştı ki… Seyirciler arasında:

"Delikanlının kolu gidiyor," diye bağıranlar bile vardı. Fakat, Yusuf'un yüzünde teessürü[4] ifade eden en ufak bir çizgi bile görülmüyordu.

Halim Paşa balkondan seyrederken bu güreş kendisini hayli heyecanlandırmıştı. Çünkü, güreşçilerin ikisi de genç ve aynı ayarda kuvvete maliktiler. Buna rağmen, sırtlanlar gibi sert güreşen genç pehlivanların bu kapışmaları on yedi dakikadan fazla sürmedi: Yusuf, birdenbire süratli bir dönüşle kolunu kurtarmış ve şiddetli bir hamle ile Sarıyerli İzzet'i şaşırtarak altına almıştı.

Bundan sonra. İzzetin boğa gibi bağırışına şahit olan seyirciler:

"Yaşa Yusuf..."

"Yaşa Yusuf demir pençeli arslan!" diyerek ellerini çırpıyorlardı.

Tam on yedinci dakikanın sonunda Sarıyerli'nin sırtı yere gelmişti.

İzzet pehlivan o kadar bitmiş ve ezilmişti ki Yusuf ayağa kalkarak,

---

[4] Etkilendiğini.

kendisini alkışlayanlar: mütevazıâne bir tavırla selâmladığı halde, Sarıyerli hâlâ kendini toplayıp yerden kalkamıyordu.

Halim Paşa'nın heyecanı artmıştı. Alkış tufanı dinmiyordu. Paşanın bütün dikkati Yusuf'un üzerinde toplanmıştı. Hakem pehlivanlara on dakikalık bir istirahat verdi. Sarıyerli İzzet, biraz önce Arap Hakkı'yı yenmekten mütevellit gurur ve neşesini kaybetmişti. Giyinmeye giderken adeta hiddetinden dişlerini gıcırdattığı seziliyordu. Yusuf ne mağrurdu ne de yorgun görünüyordu. Meydanda dimdik duruyor ve:

"Fazla dinlenmeye lüzum yok, henüz yorulmadım," diyerek, her zaman başpehlivanlık iddiasında bulunan Makarnacı Ahmet'i bekliyordu.

Makarnacı Ahmet pehlivan, biraz geride soyunmuş olarak, arkasında duran havlusunu omuzlarından çekti. Alnından dökülen birkaç damla terini silerek, çalımlı çalımlı meydana çıktı. Makarnacı Ahmet bu işin kuru çalımlarla yürümeyeceğini pekâlâ biliyordu.

Fakat kabadayılığa toz kondurmak istemiyordu. Sarıyerli İzzet'in pestilini çıkaran bu Yusuf da nereden çıkmıştı? Makarnacı Ahmet her zamanki gurur ve azametiyle önce balkona selam verdi, ondan sonra etraftakileri selamladı. Ve Yusuf'a elini uzatarak:

"Merhaba," diye mırıldandı.

Yusuf güleryüzle bu selama mukabele ederek:

"Merhaba," dedi. Ahmet biraz gösteriş yapmak, eski numaralarını paşaya göstermek istiyordu. Fakat eloğlu insana fırsat ve meydan verir mi?

Yusuf derhal, bir arslan pençesi kadar sert ve kuvvetli kolunu Ahmet'in ensesine attı. Ahmet birdenbire saraya tutulmuş bir adam sersemliğiyle sendeledi. Gözleri döndü. Neredeyse yüzükoyun yere kapanacak ve daha aradan bir dakika bile geçmeden herkese rezil olacaktı.

Yusuf'un hamleleri gibi, el atışları da çok sertti. Beş dakika sonra adamakıllı kapışmışlar, kilit gibi birbirlerine sarılmışlardı. Makarnacı Ahmet kendi kendine:

"Bu çok çetin bir genç. Ne Sarıyerli'ye benziyor, ne de Arap Hakkı'ya," diye söyleniyor, bir taraftan da kisbetini hasmına kaptırmamak için mütemadiyen geriye doğru kaçınıyordu.

Biraz önce, Makarnacı Ahmet'in en kuvvetli hasmı olan Sarıyer-

li'nin pek çabuk sırtını yere getiren Yusuf, acaba, bu dev cüsseli başpehlivanı da yenebilecek miydi?

Makarnacı'nın başpehlivan oluşu da garip bir tesadüf eseriydi: Yine Çamlıca civarında bir sünnet düğününde, kendisinden zayıf olan beş pehlivanı birden yenmişti. Biraz sonra altıncı bir pehlivan daha meydana çıkmışsa da, yer sahibi:

"Bir pehlivan, iki pehlivanı yenerse baş alır. Makarnacı Ahmet pehlivan beş kişiyi bir günde yendi… Başpehlivanlığı hak etti. Altıncısına ben razı değilim," demişti.

Ondan sonra, birkaç kere daima kendisinden zayıf olan birçok pehlivanlarla güreşerek, böylece baş almış ve nihayet Prens Halim Paşa'nın gözüne girmeye muvaffak olmuştu.

Fakat talih o gün Makarnacı'dan yüz mü çevirmişti? Hasmını bir hayli zorladığı halde demirden yapılmış bir kale duvarına sarılır gibi, Makarnacı'nın her el atışı boşa gidiyor, ve her zaman tuttuğunu koparan bu adam şimdi en hafif hamlelere bile mukavemet edemiyordu.

Yusuf aynı zamanda kurnaz bir pehlivandı. Uzun zamandan beri Mısırlı Prensin lütuf ve nimetini gören bir adamın ekmeğini de düşünüyor ve onu çarçabuk yere vurmamaya, hiç olmazsa "Makarnacı da iyi güreşti!" desinler diye, güreşi uzatmaya çalışıyordu.

Yusuf hasmına acımakla beraber, ondan hınç almayı da unutmuyordu.

İlk güreşte, Makarnacı'nın:

"Burası er meydanıdır. Kendine güvenmeyen adamın bu meydanda işi yoktur," dediğini unutmamıştı. Hele bir onu yense… Taşı gediğine koymakta da gecikmeyecekti.

Yusuf bir aralık Makarnacı'yı çapraza getirerek iyice yüreğini oynattıktan sonra, kendini yere verdi; Makarnacı'ya gün doğmuştu. O, bu vaziyetten çok memnundu. Şimdi bütün oyunlarını yapabilmek imkanını elde etmiş görünüyordu. Ahmet ağır gövdesiyle Yusuf'un sol böğrüne iyice abanmıştı. Yusuf'u neredeyse sırtüstü yere getirecek ve:

"İşte gördünüz ya… Nihayet bu çevik delikanlı bile benim oyunlarıma dayanamadı. Sırtı yere geldi," diye böbürlenecekti. Yusuf içinden kıs kıs gülüyordu. Pehlivanları bu vaziyette gören seyirciler bile Yusuf'tan ümitlerini kesmişlerdi. İçlerinden biri:

"Bu koca aygırı kim yenebilir? Kolu, bacağı kırılmadan kurtulursa ne mutlu," diye bağırmıştı. Bu ses Yusuf'un kulağına erişince, iş değişti. Yusuf, hasmını bundan fazla ümide düşürecek kadar sabırlı değildi. Prens Halim Paşa balkondan nadiren gösterdiği bir taşkınlıkla:

"Ha Ahmet ha… Göreyim seni!" diye söylenmekten kendini alamamıştı.

Seyircilerin sinirleri o kadar gerilmiş, bahçede toplanan halk o derece heyecana düşmüştü ki… Meydan birdenbire:

"Hayyy…!" diye yükselen ve aslan kükreyişine benzeyen gür bir ses seyircileri harekete getirdi.

"O ne! Ahmet pehlivan birdenbire yıkıldı."

"Vay canına be! Şu delikanlıya bak… Devin altından nasıl kurtardı kendini!" diyenlerin sayısı bir anda çoğalıvermiş, ve Ahmet'in lehinde yükselen zafer barometresi derhal sıfıra inmişti.

Balkonda sükunetle oturan Halim Paşa şimdi bu heyecanlı sahneyi ayakta seyrediyordu. Paşanın kahyası Abdullah Bey:

"Paşa efendimiz bugüne kadar hiçbir güreşi ayakta seyretmemişti," diyor ve gözünü balkondan ayırmıyordu. Balkondaki misafirler de Halim Paşa'nın ayağa kalktığını görünce, hepsi birden yerlerinden kalkmışlardı. Köşkün harem pencereleri de kırılırcasına sarsılıyor, pancurların arasında görünen kadın başları birbirinin üstünden bakıyordu. Bu heyecanlı sahne uzun sürmedi; seyirciler, birdenbire, Makarnacı Ahmet'in boylu boyunca sırt üstü yattığını gördüler… Yusuf, dev cüsseli hasmını tam manasıyla yenmişti. Yusuf doğruldu ve taşı gediğine koydu:

"Burası er meydanıdır; kendine güvenmeyen çıkmamalıdır."

Seyircilerin coşkun sesleri arasında sendeleyerek yerden kalkan Makarnacı Ahmet, mahcup bir tavırla kendisine uzatılan havluya sarıldı… Meydandan uzaklaştı.

PAŞANIN KÖŞKÜNDEKİ GÜREŞTEN SONRA DEDİKODU BAŞLAMIŞTI

PAŞANIN adetiydi, yenen ve yenilen pehlivanların hepsine birer ipekli havlu verirdi. Pehlivanlar meydandan uzaklaşırlarken, bu havluya sarınıp silinirlerdi. Halim Paşa gözlerine inanamıyacak kadar şaşırmıştı. Misafirlerine:

"Ahmet yenildi değil mi?" diye soruyordu. Yusuf'u alkışlayanların heyecanı hala yatışmamıştı. Abdullah Bey derhal herkesin önünde kırmızı bir keseye konulmuş olan mev'ud altmarı Yusuf'un eline verdi.

"Tebrik ederim delikanlı! Paşa hazretlerinin şu hediyesini al bakalım…"

Yusuf, balkona bakarak:

"Teşekkür ederim, paşam!" diye bağırıyordu. Seyirciler dağılırken, Halim Paşa, Yusuf'u yakından görmek istemişti. Yusuf giyindikten sonra, kâhyanın delaletiyle prensin yanına çıkarıldı. Halim Paşa gülerek sordu:

"Sen şimdiye kadar bizim güreşlerimize neden iştirak etmiyordun?"

"Çorluya gitmiştim, paşam! Geçenlerde İstanbul'a gelince, Makarnacı'nın şöhretini duydum. İçime bir heves düştü. 'Şu omuzları kalkık pehlivanla bir güreşsem,' dedim. Abdullah Bey de söz verdi, kısmet yenmekmiş; yendim."

Halim Paşa Yusuf'un omzunu okşadı:

"Yakında Çamlıca'da büyük bir sünnet düğünü olacak. Büyük güreş müsabakaları yapılacak. Sakın bu müsabakalara girmemezlik etme! Seni orada da böyle galip görmek isterim."

"Gelirim, paşam! Allah o gün utandırmaz inşallah beni."

Halim Paşa, Yusuf'un istikbalini çok parlak görüyordu. Yusuf gittikten sonra dostlarına:

"Bu delikanlı birkaç seneye varmaz, cihan pehlivanları sırasına geçer!" dedi.

TOPHANE'DE MEŞHUR PEHLİVANLAR KAVGASI

HALİM Paşa'nın köşkündeki son güreşten sonra İstanbul kahvehanelerinde ve bilhassa başpehlivanlar arasında bir hayli dedikodu başlamıştı:

"Makarnacıyı yenmişler be!"

"O kimseye yenilmez… Para ile yenilmiştir."

"Ne parası be! Gözümüzle gördük… Yusuf pehlivana yenildi. Hem de ne yeniliş! Yarım saat kadar leş gibi yerde yattı… Kalkamadı."

Tophanede pehlivanların devam ettiği Asmalı Kahve'de[5] aynı münakaşalar devam ediyordu.

"Ahmet pehlivanı o günden beri göremiyoruz. Nerelerde acaba?"

"Ne suratla çıkacak meydana? Kendini yenen Yusuf pehlivana meydan okumuştu. Yusuf onu öyle bir yere vurdu ki…"

"Mademki Bandırmalı da böyle söylüyor… Şimdi inanıyoruz ki, Makarnacı yenilmiştir."

Tophanede Asmalı Kahve'de bu sözü söyleyen Bandırmalı Hüseyin pehlivandı. Yusuf ona Halim Paşa'nın köşkünde olup bitenleri anlatmıştı.

---

[5] Pehlivan kahveleri güreşlerin organize edildiği yerlerdi. Abartılı uslubuyla sevilen pehlivan tefrikası yazarlarından biri olan Celal Davut Arıbal'ın söylediğine göre meşhur musikişinas ve pehlivanlarımızdan Tamburacı Osman'ın babası Palabıyık İsmail de böyle bir pehlivan kahvesi işletmekteydi, pek çok pehlivan gibi Koca Yusuf da bu kahvenin müdavimlerinden biriydi. Bu nedenle Pehlivan kahveleri pehlivan anlatılarında da sıklıkla yer bulurlar. Söz gelimi Edirnelilerle kıyasıya bir rekabete giren Hayrabolulular bir keresinde Edirnelilerin ele avuca sığmaz pehlivanı Adalı Halil'in karşısına çıkacak bir pehlivan bulmak için pehlivanlar kahvesine gelirler kahvede karışlaştıkları Suyolcu Mehmet'in parmakları o sırada peykede uyumakta olan Hergeleci'yi gösterir. Yapılı Adalı'ya nispeten pek de cüsseli olmayan Hergelci'yi gözleri tutmasa da Hayrabolu'ya götüren heyet Hergeleci'nin meydanda Adalı'nın anasından emdiği sütü burnundan getirmesiyle doğru bir tercih yaptıklarını anlayacaklardır. (Haz.)
Celal Davut Arıbal, *Zafer*, 22.05.1949 "Er Meydanlarının Ünlü Pehlivanlarının Hayatı, Koca Yusuf", s.4.

Yusuf gençliğinden beri doğru hatta tok gözlü, hileden, yalandan hoşlanmaz, çok dürüst bir erkekti. Arkadaşları onun yanında saçma sapan şeyler konuşmazlar, ve bilhassa yalan söylememeye dikkat ederlerdi. Yusuf arkadaşlarının yalanını yakalayınca derhal yüzlerine vurur:

"Ben kahbe ruhlu insanlarla konuşmam!" diyerek selamı sabahı kesiverirdi.

O gün kahvenin peykelerinde birkaç pehlivan oturuyordu. Yusuf, asma altındaki direğe dayanmış, Bandırmalı Hüseyin pehlivanla konuşuyordu:

"Makarnacı Ahmet'i nasıl buldun?"

"Kaba soğanın biri… Şimdiye kadar birçok pehlivanları nasıl yendiğine hayret ediyorum."

Bandırmalı gülmeye başladı:

"O hakikaten kaba soğanın biridir ama, oyunda öyle hileleri, öyle görülmemiş numaraları vardır ki…"

"Anlaşıldı… Anlaşıldı… O bugüne kadar herkesi hile ile düzenbazlıkla yenmiş. Fakat ben onun hilelerini çabuk çaktım. Ne yaptıysa fayda vermedi. Altımda öyle bir enseledim ki biraz daha sıksaydım canı çıkacaktı. Bereket versin ki fazla üzmek istemedim de çarçabuk sırtını yere getirdim."

"O hala seni yeneceğini söylüyor. Dün buraya uğramıştı: Bana öyle çocuklar vız gelir. Elbette yorgun olmadığım bir gün karşıma çıkar. Alacağı olsun onun," dedi.

"Sen cevap vermedin mi Hüseyin pehlivan?"

"Cevapsız bırakır mıyım? Meydan boş… 'Yusuf her zaman güreşe hazırdır,' dedim."

"İyi söylemişsin! İki kere, üç kere değil, on kere, yüz kere de güreşirim onunla. Ve her güreşimde onu yenerim. Nerde isterse, ne zaman isterse, onunla tutuşmaya hazırım."

AYAĞA KALKAR KALKMAZ YAKASINA YAPIŞARAK YUSUF'UN CEPKENİNİ YIRTMIŞTI

PEYKEDE uzanmış pehlivanlardan biri atıldı:

"Aranızda yedi sekiz okka fark var, oğul! Talih bir güler, iki güler… Üçüncüsünde yine yenilirsin! Çünkü o senden çok ağır ve çok kuvvetlidir."

Yusuf hiddetlendi:

"Benden çok ağır… Doğru. Fakat, benden çok kuvvetli olduğunu nereden biliyorsun?"

"Hepimizi yeniyor da ondan biliyorum…"

"O halde hepiniz de onun gibi kaba soğanmışsınız!"

Bandırmalı Hüseyin, Yusuf'u çok sevdiği için, bir gürültü çıkmasına mâni olmak istedi:

"Haydi, bırakın canım şu ağız dalaşmasını. Bunlar ancak mahalle çocuklarına yaraşır," dediyse de, peykede oturan diğer bir pehlivan, birinci pehlivanla birlikte derhal ayağa kalkarak:

"Biz ikimiz seni şuracıkta ezivririz," diye bağırdılar ve Yusuf'un üzerine doğru yürüdüler.

Yusuf, soğukkanlılığını muhafaza ediyordu:

"Ben ayrı ayrı hepinizi lastik top gibi, birer birer yere vururum alimallah. İsterseniz soyunmadan şöyle bir deneme yapalım. Yağlanmaya falan lüzum yok."

Meğer bu pehlivanlar Makarnacı Ahmet'in arkadaşları imiş. Yusuf'u böyle bir pusuya düşürmek için fırsat kolluyorlarmış. Bandırmalı Hüseyin her ne kadar aralarına girmek istemişse de, kırık ve sargılı koluyla kavgayı önlemeye muvaffak olamamıştı. Yusuf'la ilk konuşan, Mihaliçli Ali Pehlivan 35 yaşlarında iri yarı bir adamdı. Ayağa kalkar kalkmaz Yusuf'un yakasına yapışarak cepkenini yırtmıştı.

O dakikaya kadar kendini güçlükle tutan Yusuf, artık okun yaydan çıktığını görüyordu. Tahammülü taşmış ve kendini korumaya mecbur olmuştu. Demir bilekli Yusuf, birdenbire Mihaliçli Ali'nin omuzlarından tutarak kahvenin kapısından dışarıya öyle bir savu-

ruş, savurdu ki, Ali pehlivan beş altı metre ileriye yuvarlandı ve yüzüstü yerde kaldı.

Yusuf ikinci bir tecavüze daha maruz kalmıştı. Bu da Makarnacı Ahmet çıraklarından Kara Sait denilen esmer, yirmi yedi yaşlarında külhanbeylikten yetişmiş, Azapkapıda'ki esrar kahvelerini haraca kesmiş, kâh pehlivanlıkla ve kâh kabadayılıkla geçinen bir serseri idi.

Yusuf, bu adamı ötekinden daha tehlikeli görmüştü. Zaten bir gün önce Bandırmalı Hüseyin ona bu serseriden bir nebze bahsetmişti. Kara Sait Bandırmalı Hüseyin'e de düşmandı; onunla kavga etmek için çoktan beri vesile arıyor, fakat Bandırmalı kolundan korkarak bu azılı şerire boyun eğiyordu.

Kara Sait, Azapkapısı'ndan Tophane'ye "Nefes Payı" almaya gelirdi. Kahveci korkak bir adamdı. Kara Sait'e her hafta bir gümüş mecidiye verir, başından savardı.

Bandırmalı Hüseyin, kahveciye:

"Bu herifi neden böyle paraya alıştırıyorsun? Burasını da haraca kesecek," diye söylenip duruyordu. İşte Kara Sait, Banrımalı'ya bundan ötürü düşmandı.

Şimdi, Yusuf pehlivan asma altındaki küçük meydanda işte böyle bir belalı ile dövüşüyordu.

Yusuf birdenbire durdu:

"Namusluca dövüşecek miyiz? Yoksa kahpece kavga mı edeceğiz?" diye sordu.

Bu sırada kahvenin önünde bir hayli kalabalık toplanmıştı. Seyircilerden biri:

"Erkek olan namusluca dövüşür, haydi çıkarın ceketlerinizi de çıkın meydana," diye bağırdı. Kara Sait kahpece dövüşüp vuruşmayı çapkınlık zagonuna sığdıramadı. Derhal ceketini çıkarıp bir kenara attı ve sırtındaki saldırmasını yavaşça peykenin altına sokarak kahveciye seslendi:

"Mehmet… Sen bakıver benim emanetime!"

Ve kollarını sallayarak ortaya çıktı:

"İşte namuslu pehlivanlar böyle dövüşür…"

Hasmına nefes aldırmadan kapıştı… Yusuf'un ensesine sarıldı. Yusuf, bir telgraf direği gibi ortada dimdik duruyordu. Yusuf fazla bir şey söylemedi.

Zaten söz söylemenin sırası değildi. Kara Sait, kudurmuş bir kurt gibi, Yusuf'un boynuna kıyasıya sarılmıştı. Bu, bir güreş değil, müthiş bir boğuşma idi. Herhangi bir sirkte veya dövüş müsabakalarında binlerce lira bahse tutuşsalar, bu derece ciddi ve tehlikeli bir dövüş yaptırmaya muvaffak olamazlardı. Seyirciler:

"Aman, sesiniz çıkmadan dövüşün! Şimdi neredeyse Jandarmalar gelir…" diye söylenerek, dövüşçüleri teşci ediyorlardı. Yusuf tehlikeyi görünce, belki hayatında ilk defa böyle kuvvetli bir saldırış yaparak, Kara Sait'in belinden yakaladı, havaya kaldırdı ve üç metre ilerdeki çakıl taşlarının üstüne fırlattı. Kara Sait de öteki gibi, hatta ötekinden daha perişan bir halde yere serilmişti. Yusuf ellerini kalçasına dayadı… Bir müddet etrafına bakınarak bekledi:

"Daha niyetlisi var mı?"

Bandırmalı Hüseyin Pehlivan:

"Bırak artık, aslancığım! Bunlarla dövüşmek sana yaraşmaz."

Ve cepkenini alıp zorla kahveden çıkardı.

Yusuf göğsünü şişirerek geniş bir nefes almış ve sanki bu kavgaları o yapmamış, bu adamları o yere sermemiş gibi davranarak, yoluna devam etmişti.

***

YUSUF'U KAHPECE YENMEK İSTEDİLER

YUSUF, Çamlıca'da yapılacak büyük sünnet düğününe hazırlanıyordu. Bu düğünde ciddi güreşler yapılacaktı. Yusuf, sünnet düğününü hazırlayan ev sahibinin, Halim Paşa'nın delalet ve yardımıyla Anadolu'dan birçok pehlivanlar davet ettiğini de duymuştu.

Bir gün Fatih'te dolaşan Yusuf, Malta caddesinde Bandırmalı Hüseyin'e rastladı. Küçük bir kahveye oturdular.

Hüseyin sordu:

"Halim Paşa'nın son güreş müsabakalarından sonra, bir yerde güreştin mi?"

"Hayır…"

"Güreşmek niyetinde değil misin?"

"Bu iş niyetle olur mu, ustacığım? Meydan lazım… Güreşçi lazım."

"Meydan da var, güreşçi de var. Birkaç gün sonra gelecek bayramda Cinci meydanında bir güreş hazırlığı var. İyi, namuslu güreşçiler gelecekmiş oraya. İstersen o gün buluşalım da gidelim."

"Ne o? Sen de güreşmek fikrinde misin?"

"Hayır. Ben güreşecek halde miyim? Kolum hala geçmedi. Yukarı bile kaldıramıyorum… Sancıyor. Hekimler, böyle giderse hiçbir zaman güreşemeyeceğimi söylüyorlar."

"Çok fena. Kolu işlemeyen bir pehlivan ölmüş demektir. O halde başka iş tutmalısın!"

"Ben de o fikirdeyim. Birkaç ay daha bekleyeceğim. Kolum açılmazsa, bir kömürcü dükkânı açacağım."

O gün, Cinci meydanında[6] bulunmak üzere sözleştiler ve ayrıldılar.

***

Yusuf'un İstanbul'da Bandırmalı'dan başka samimi dostu yoktu. Pehlivanların hepsi Yusuf'a düşman olmuştu.

---

[6] İstanbul'un eski temaşa meydanlarından biri. (Haz.)

"Bu herif de nereden çıktı geldi? Ekmeğimizi elimizden alacak," diyor aleyhinde mütemadiyen atıp tutuyorlardı. Yusuf, Cinci meydanına gitmeye karar vermişti.

O, Cinci meydanında yapılacak güreşe kimlerin iştirak edeceğini bilmiyordu. Sadece şu malumatı edinmişti: Cinci meydanında namuslu pehlivanlar güreşecek. Yusuf kime sorsa, bu cevabı alıyordu.

Bayramın birinci günü Yusuf, Cinci meydanına gitti. Oradan kendisinden önce gelmiş bulunan Bandırmalı'yı buldu.

"Kimler varmış… Öğrenebildin mi?"

"Hayır. Fakat biraz sonra ilan edeceklermiş."

Cinci meydanı mahşer günü gibi kalabalıktı. O devirde İstanbul'un en meşhur ve en eğlenceli bayram yerlerinden biri olan Cinci meydanında birçok çadırlar kurulmuştu. Bu çadırlardan birinde vahşi hayvanlar teşhir ediliyordu. Kapıya bir beyaz ayı, bir boğa yılanı, birkaç maymun resmi asmışlardı. Yusuf bunları gözden geçirdikten sonra, bundan daha büyük bir çadırın önünde durdu. Bandırmalı Hüseyin:

"İşte burada güreşecekler," dedi.

Kapıdaki çığırtkan şöyle bağırıyordu:

"Türkiye'nin en kuvvetli pehlivanlarından Sarıyerli İzzet ile Arap Hakkı, Çanakkaleli Mehmet ile Makarnacı Ahmet pehlivanlar bir defaya mahsus olmak üzere iddialı güreşler yapacaklar…"

Yusuf bu sözleri dinlerken:

"Kulaklarıma inanamıyorum, Hüseyin pehlivan!" diyordu, "sen ne dersin bu işe?"

Bandırmalı Hüseyin pehlivan da şaşırmıştı. Azapkapılı Arap Hakkı, Sarıyerli İzzet pehlivanla nasıl güreşebilirdi?

Hüseyin itidalini kaybetmeden:

"Olağan şeylerdir, gözüm," dedi.

"Burası İstanbul'dur. Ben onları iyi tanırım ama, herkes ne bilecek bunların içyüzünü."

"Pekâlâ ya Makarnacı'ya ne dersin? Çamlıca'da paşaya karşı böbürlenen bu adam, böyle çadır güreşlerine nasıl iştirak ediyor?"

"Çadır güreşi deyip geçme be canım. Bizim köyde kışın hep çadırlarda güreşirler. Danışıklı olmasın da, nerede güreşirlerse güreşsinler."

"Makarnacı Ahmet ile güreşecek olan Çanakkaleli Mehmet'i tanıyor musun?"

"Tanımıyorum ama adını duydum. İri yarı bir pehlivanmış."

"Acaba Makarnacı ile ilk defa mı güreşecek?"

"Öyle diyorlar."

"İnanmam. Makarnacı bir daha böyle çürük tahtaya basmaz. O bir kere oldu. Çamlıca güreşinin acısını hala unutmamıştır."

"Burada yenilse de, onu seyircilerden kim tanır?"

"Kim tanır da laf mı ya? Ağızdan ağıza yayılır. Herhalde Makarnacı Ahmet bu adamı uzaktan olsun görmüş ve tanımıştır."

"Her neyse, şimdi ne yapacağız? Girelim mi çadıra?"

"Elbette gireceğiz. Ben buraya niçin geldim?"

"Pehlivan seyretmeye, değil mi?"

"Evet ama belli olmaz. Kim bilir? Belki de güreş kızışır… Bana da gel derler… Meydana çıkarım."

"Ben bırakmam."

"Niçin?.."

"Çünkü burası senin yerin değil. Sen burada ancak güreş seyredebilirsin! Böyle bir fikrin varsa girmeyelim."

"Yok canım. Ben çocuk değilim. Merak etme… Seni hiçbir yerde mahcup etmem."

Duhuliyelerini vererek çadırdan içeriye girdiler. Çadır seyircilerle dolmuştu. O kadar kalabalık vardı ki, Yusuf oturacak yer bulamamıştı. Bir kenarda ayakta duruyorlardı.

Tam vaktinde girmişlerdi. İlk önce meydana Sarıyerli İzzet ile Arap Hakkı çıkıyordu. Arap Hakkı'nın açık kahve rengine benzeyen derisi cilalanmış gibi parıldıyordu. Her ikisi de iyice yağlanmışlardı. Sarıyerli İzzet, hiç şüphe yok ki, Hakkı'yı bir vuruşta yere serecekti. Oyun başladı. Görülüyordu ki, bütün bu çalımlar, bütün bu manasız el peşrevleri gösterişten ibaretti.

Bandırmalı Hüseyin yavaşça Yusuf'un kulağına eğildi:

"Sen bunlara gösteriş diyorsun ama, göreceksin ki, Arap Hakkı, Sarıyerli'yi yenecektir."

Yusuf omzunu silkti:

"Haydi canım, bu senin söylediğin söze çocuk bile inanmaz. Sarıyerli çok çetin bir pehlivandır. Bu serseriye yenilirse ölümü demektir."

"Pekala sen yine böyle düşün. Fakat, benim sözüme de balmumu yapıştır."

Güreş yarım saatten fazla sürdüğü halde, Sarıyerli bir türlü Arap Hakkı'yı yenemiyordu.

Yusuf bir aralık dikkat etti, Sarıyerli'nin sırtı, omuzları kan içindeydi.

Bandırmalı gülerek sordu:

"Bu kanların sebebini biliyor musun?"

"Ben de onu merak ediyorum. Neden kanıyor Sarıyerli'nin sırtı?"

Bandırmalı, Hakkı'yı göstererek:

"Arabın ağzına bak," dedi. "Dişlerinin arasında sarı bir şeyler pırıldıyor."

"Altın dişleri olmasın?"

"Hayır. Onlar, evvelce ağzında sakladığı pirinç vurgulardır. Bunları Amerika'da hasımlarının canını yakmak için kullanırlarmış."

"Vay canına be! Sahiden öyle… Ben de duymuştum. Ama inanmamıştım. Zavallı Sarıyerli'nin -oyun devam ederse- vücudu delik deşik olacak."

Arap Hakkı fırsat buldukça çenesini Sarıyerli'nin sırtına ve omuzlarına dayayıp sıkıştırıyor, ve kimseye sezdirmeden güya çenesi ile vuruyormuş gibi çadırın loş tavanı içinde, hilesini göstermeden hasmını böylece mağlup etmeye çalışıyordu. Bu güreşin hilesini gözüyle gören Yusuf durduğu yerde hiddetinden dişlerini gıcırdatmaya başlamıştı. Tam kırk dakika süren Sarıyerli-Arap Hakkı güreşinden nihayet Sarıyerli'nin sırtı yere gelmişti.

Arap Hakkı galip olarak hakem tarafından halka takdim ediliyordu.

Bandırmalı Hüseyin ile Yusuf bu sahne karşısında sadece birbirlerine hayretle bakışarak sükût etmişlerdi.

***

İkinci güreş Çanakkaleli Mehmet ile Makarnacı arasında yapılacaktı. Acaba Makarnacı'nın da hilesi var mıydı?

Seyirciler arasında güreşçileri tanıyanlar pek azdı. Bayram münasebetiyle önüne gelen vakit geçirmek için yirmi para verip çadıra dalıyordu. Belliydi ki, bunlar para çekmek için kurulmuş bir tuzaktı. Fakat bu arada Arap Hakkı da kendini gelecek güreşler için hazırlı-

yordu. Bu sırrı ancak Bandırmalı Hüseyin keşfetmişti. Arap Hakkı Tophane kahvesindeki kavgayı unutmamıştı.

Hakkı'nın bir emeli vardı: Ne olursa olsun, nasıl olursa olsun, Yusuf'u yenmek. O:

"Ah şu herifin sırtını bir kere yere getirebilsem, ondan ötesini düşünmeyeceğim. Bana her yerde: 'İşte, Yusuf'u yenen pehlivan!' diyecekler. Ben de meşhur olacağım," diyor, bu suretle Yusuf'tan hınç almayı düşünüyordu.

Arap Hakkı'nın bir emeli daha vardı: O, Dudullu güreşlerine bir türlü iştirak edemiyordu. Gerçi bir kere nasılsa sokulmuşsa da, paşanın kahyası Abdullah Bey:

"Ben bu adamın bakışlarını beğenmiyorum. Canavara benziyor," diyerek, kendisine yüz vermemişti.

Arap Hakkı, herhangi bir yerde Yusuf'u yenecek olursa, bu haber şüphe yok ki, derhal Halim Paşa'nın veya kahyasının kulağına erişecekti. İşte o zaman Hakkı parsayı toplayacak ve güreş müsabakalarına iştirak ederek bir hayli para kazanacaktı. Hakkı'nın gözü pehlivanlıkta değil, Prens Halim Paşa'nın çil çil verdiği altıncıklarda idi.

İkinci güreş başlamıştı.

Arap Hakkı giyinmiş, ve kollarını kabartarak bir kenara oturmuştu. Seyirciler arasında Makarnacı'yı ve Çanakkaleli Mehmet'i tanıyan birkaç kişi:

"Bakalım kim kimi yenecek?" diye sabırsızlanıyordu. İkisi de başpehlivandı… İkisi de gösterişliydi. Meydana çıktıkları zaman, kenarda oturan Arap Hakkı'nın gözü bir aralık Makarnacı'nın gözüne takıldı. Hakkı için için gülüyor gibiydi. Bu gülüşlerin ve göz göze gelişlerin manasını Bandırmalı Hüseyin'den başka kimse anlayamadı.

Hüseyin yavaşça Yusuf'un kulağına eğildi:

"Bu güreşte de bir orostopolluk[7] var, Yusufçuğum! Dikkat edelim de şunların hilelerini de yakalayalım. Günün birinde yüzlerine vururuz."

Yusuf gülümsedi:

"Ben de çakıyorum ama, Makarnacı'nın bu derece küçüklük göstereceğini de aklım almıyor."

"Sen onun ne kaba soğan olduğunu hala anlayamamışsın! Ara

[7] Argoda kurnazlık, dalavere, dolap.

sıra Arap Hakkı'nın yüzüne dikkat ediver… Aralarındaki parolaları bile kolayca keşfedebilirsin!"

Çok ciddi tutuşmuş gibi güreşiyorlardı. Kah Çanakkaleli yere yatıyor, kah Makarnacı üstüne abanıyor; kah Makarnacı yere devriliyor ve Mehmet onu eziyor gibi görünüyordu. Kimin kimi yeneceği belli değildi. Bazen seyirciler arasından:

"Ha Koca Mehmet… Ha Çanakkaleli… göreyim seni! diye bağıranların, bazen de Makarnacı'yı teşci edenlerin sesleri yükseliyordu.

Ara sıra çadırın arkasından işitilen:

"Taze su… Soğuk su. Hani ya beyim, hararet söndürüyor."

Yahut da ahenktar ve mevzun bir nağme ile:

"Şam fıstık… Amerikan fıstık… Sakız leblebisi…" sesleri hemen hemen sadece Yusuf'u sinirlendiriyor ve bu seslere ondan başka:

"Sussss…" diyen olmuyordu.

Zaten Yusuf, güreşte, bu gibi gürültülü seslere fena halde hiddetlenir, hatta çok defa boyunduruk altında ter dökerken bile "Susunuz be yahu!" diye bağırdığı duyulurdu.

Yusuf bir aralık, bu güreşi seyrederken yanındaki arkadaşının çolak kolunu tuttu:

"Bu danışıklı bir güreşe benziyor, Hüseyin usta!" dedi

"Bunlar pehlivan değil, pehlivancık."

"Ben sana söylüyorum ama, sen inanmıyorsun benim sözlerime a gözüm! Bunlar herkesi kendilerine uydurup, işi ticarete dökmek isteyen bir takım yalancı pehlivanlardır."

İki arkadaş ayakta konuşurken, birdenbire Makarnacı'nın sert bir hamlesi ile Çanakkaleli Mehmet pehlivanın sırtüstü yere devrildiği görüldü. Mehmet Pehlivan[ʻın]:

"Ah, karnım…" diye bağırması ile sırtı[nın] yere gelmesi bir oldu.

Seyircilerden biri:

"Ne çabuk yenildi be?! Daha yarım saat olmadı. İki güreşle bizi savacak mısınız buradan?" diye haykırıyordu. Bu söze birçok seyirciler de iştirak etmişti.

"Para verdik… Çabuk çıkmayız…"

"Danışıklı bir güreşe benziyor bu. Namuslu bir güreş isteriz!" diye bağıranların sayısı gittikçe artıyordu.

Hakemlik yapan eski bir pehlivan bu sırada Makarnacı'nın galip geldiğini ilan ediyordu. İşin garabetine bakın ki yenilen Çanakkaleli

Mehmet sırtüstü yattığı yerden bir türlü toparlanıp kalkamamıştı. Yusuf bu komedyayı uzaktan görüyor, fakat bir şey anlamıyordu.

"Sahiden pek kofmuş Çanakkaleli de…" diye mırıldanırken, yanında duran Bandırmalı Hüseyin:

"Dikkat et gözüm," dedi. "Çanakkaleli hala yerde depreniyor. Herifin karnını deştiler galiba!"

Yusuf başını uzattı:

"Yerde kan var."

"Ben bu kanı senden önce görmüştüm. Bu da Arap Hakkı'nın oyunlarından biri olsa gerek."

"Ne olursa olsun, bu bir kahpeliktir."

Bu sırada yer sahipleri koşarak, yerde yatan Çanakkaleli Mehmet'i kucaklayıp geriye çekmişlerdi.

Çadır sahiplerinden biri de:

"Paydos… Paydos… bir saat sonra yeni güreşlerimiz başlayacak," diye bağırmaya ve halkı dağıtmaya başlamıştı. Yusuf'la Hüseyin ilk ağızda çadırdan dışarıya fırlamışlardı.

***

Yusuf, Cinci meydanının ortasında:

"Hani ya, al gözlüm Londra'yı, Almanya'yı, Rus'u, Purusu; Çin'i, Maçin'i seyret…" diye bağıran ve makinesinin etrafına birçok çocuklar toplanan garip tavırlı bir satıcının önünde durmuştu. Arkadaşına:

"Şimdi ne yapacağız?" diye sordu.

Bandırmalı Hüseyin:

"Gidelim artık," dedi. "Bu heriflerin içyüzünü gördük ya, daha fazla kalmaya değmez."

Ve Yusuf'un kolundan çekerek ilave etti:

"Sen namuslu ciddi güreş görmek istiyorsan, sonbaharı bekle. O zaman Anadolu'dan, Halim Paşa'nın çağırdığı birçok pehlivanlar gelecek. Paşa güreşçiliği teşvik ve ihya etmek istiyor. Onlar gelirse, bu hilekârlar kendiliğinden meydanı terk ederler."

"Yahu ben Makarnacı'yı bu kadar kaba soğan, bu derece allak[8] bir adam zannetmezdim. Meğer o da hileye sapmış."

---

[8] Hilekâr, dönek, kendisine güvenilmesi doğru olmayan, düzenbaz kimse.

"Sapmasın da ne yapsın? Yaş ilerlemiş, ensesi pörsümüş. Hala eski çalımını bırakmıyor."

"Geçinmek için başka bir yol tutsa fena olmaz."

"105 okkalık ağır vücuduyla o, pehlivanlıktan başka bir şey yapamaz."

Konuşa konuşa yürüyorlardı. Yusuf birden durdu:

"Gel seninle şu ikinci güreşi de seyredelim ustacığım!"

Bandırmalı Hüseyin şaşırdı:

"Dönsek fena olmaz. İkinci güreşte de aynı maskaralıkları görecek değil miyiz?"

Yusuf burnundan soluyarak, hiddetle başını salladı:

"Her şeyi biliyorum. Fakat, ikinci güreşi de seyretmeden dönemeyeceğim."

"Arap Hakkı denilen o külhanbeyine rastlarsak, muhakkak çadır içinde bir hır çıkar. Bayram burnumuzdan gelir. Bu herif belalının biridir. Senin o kara yılanla buralarda karşılaşmanı istemem Yusuf!"

"Ne o! Sen de korkuyor musun yoksa ondan?"

"Elbette korkarım. Çünkü böyleleri insanı arkasından vurup savuşurlar. Hele vaktiyle benden dayak yiyen bir adamın eline böyle bir fırsat geçerse neler yapmaz! Haydi, beni dinle Yusuf… Yolumuza gidelim. Cinci meydanı çocukların yeridir. Buralarda fazla dolaşmak bize yakışmaz."

Yusuf inatçı bir adamdı. İkinci güreşte dönecek fırıldakları da yakından görüp öğrenmeyi aklına koymuştu. Dönmedi… Bandırmalı Hüseyin'i de bırakmadı. Meydanda bir saat dolaştıktan sonra, tekrar para verip güreş çadırına girdiler.

***

Fakat bu sefer çadırda fazla kalabalık yoktu. İki pehlivanın çadıra girdiğini yer sahipleri görmüşler ve Makarnacı ile Arap Hakkı'ya haber vermişlerdi. Derhal fısıltı başladı:

"Yusuf acaba neden geldi buraya?!"

Hakkı, iri beyaz dişlerini göstererek sırıttı:

"Nasibini almaya gelmiştir."

Pehlivanlar telaşa düşmüşlerdi.

Yusuf, kalasla çevrilmiş seyirciler arasına girerek oturdu, Hüseyin de Yusuf'un sağında yer aldı.

İki arkadaş, diğer seyirciler gibi ikinci güreşi bekliyordu.

Acaba bu sefer kimler güreşecekti?

Kapıdaki ilanda "meşhur pehlivanların iddialı güreşleri var" cümlesinden başka bir şey yazılı değildi.

Aradan on dakika geçti, geçmedi. Yer sahiplerinden biri Yusuf'un yanına sokuldu:

"Hoş geldin ağam! Neden böyle müşterilerin arasında oturuyorsun? Arkadaşların yanına gelsene."

Yusuf aldırmadı:

"Yok zararı. Burada rahatımız iyidir. Güreş seyredeceğiz."

"Sabahleyin mühim güreşlerimiz vardı. Keşke o zamandan gelseydiniz."

Yusuf yeni geliyormuş gibi davrandı:

"Biz pehlivanları imtihana çekecek değiliz ya. Kim güreşirse güreşsin. Bayram diye dolaşmaya çıkmıştık. Ayağımıza bu taraf düştü. Güreş var dediler, haydi gidelim biraz vakit geçiririz dedik."

Yer sahibi, Yusuf'u ısrarla yerinden kaldırmak istiyordu:

"Canım böyle bayram günlerinde boş yere dolaşılır mı? Hiç olmazsa bir güreş yap da bayram harçlığın çıksın."

"Büyük pehlivanlar varmış diyorlar. Ben tanımadığım kimselerle nasıl güreşebilirim? Hle kimler var, söyle bakalım!"

Yer sahibi birkaç isim saydı:

"Çanakkaleli Mehmet, Arap Hakkı, Tophaneli İbrahim."

"Hiçbirini tanımıyorum ama, Çanakkaleli'nin şöhretini duydum."

"Arap Hakkı'yı da tanırsın canım! Halim Paşa'nın köşkünde yenmişsin onu."

"Hatırlamıyorum, orada birkaç delikanlı ile güreşmiştim ama… Görsem belki tanırım."

Bandırmalı Hüseyin, yer sahibine döndü:

"Haydi hemşerim, bizi rahat bırak. Bayram günü şuracıkta başımızı dinlemeye geldik. Yusuf pehlivan yorgundur. Güreşmeye niyeti yok."

"Senin ne vazifen be kuzum! Güreşecek, para alacak o değil mi? Sen yorgunsan, otur… Sana sözümüz yok. Fakat böyle bir yiğitin de bayram günü yakasını kolay kolay bırakır mıyız ya?!"

Yusuf'un koluna girdi:

"Haydi arslanım, sen ona bakma! O galiba tekaüde[9] çıkmış… Seni de kendi gibi korkak sanıyor."

Bandırmalı Hüseyin kendini güçlükle tutuyordu:

"Kolum sakat olmasaydı, ben size Hanya'yı, Konya'yı gösterirdim ama. Dua edin şu koluma."

Yusuf dayanamadı; yerinden kalktı. Yer sahibiyle birlikte yürüdüler.

***

Yer sahibi Çanakkaleli'nin ismini de saymıştı ama, Mehmet pehlivanın tekrar güreşmeye mecali yoktu. Onu evine zorla götürmüşlerdi. Mehmet pehlivan giderken:

"Buna güreş demezler… Dayak yemek derler…" diye söylenmişti.

Yusuf kiminle isterlerse güreşe hazır olduğunu söylemişti. Yer sahibi, Yusuf'un güreşmek isteyişinden memnundu, hemen kapıya çığırtkanlar çıkarak:

"Dudullu'da Makarnacı'yı yenen Yusuf pehlivan, şimdi meşhur başpehlivanlarımıza güreşecek. Duyduk duymadık demeyin… Bu fırsat her zaman ele geçmez!" diye ilana başlamıştı.

Çadırın içi beş on dakika sonra, ilk güreş gibi hıncahınç dolmuştu. Ayakta duracak yer yoktu.

Yusuf soyunuyordu. İlk güreş Tophaneli İbrahim'le Yusuf arasında yapılacaktı.

Yer sahibi:

"İbrahimden sonra Arap Hakkı ile güreşirsin!" demişti. Yusuf soruyordu:

"Çanakkaleli Mehmet ile de güreşeceğim. O nerede?"

"Arap Hakkı onu biraz şiddetlice yere çarpmıştı da, arkası incinmiş olacak ki, hala dönmedi. Fakat sen bunlarla güreşinceye kadar umarım ki gelir."

Yusuf kisbetini takarken mırıldandı:

"Çanakkaleli pehlivan mert bir adamdır," dediler. "Söz verdiyse gelir."

---

[9] Emekli.

"Söz verdi ağam söz verdi ama canı fazlaca yandıysa belki gecikir."

"Canı yanan pehlivanın er meydanında ne işi var? Böyle ufak tefek incinmelerden korkup kaçan da pehlivan mıdır ya?"

Yer sahibi ağzı kalabalık bir adamdı. Seyircilerin sabırsızlandığını görünce:

"Haydi arslanım," dedi, "er meydanı seni bekliyor."

Tophaneli İbrahim bu sırada meydan çıkmıştı. İbrahim ince yapılı olmakla beraber, uzun boylu, şişkin pazılı otuzlu yaşlarında ve sevimli bir adamdı. İbrahim'in kimlere mensup olduğu belli değildi. Onu meydana yemlik diye mi çıkarmışlardı? Yoksa o da külhanbeyler çetesine mi mensuptu? Yusuf bunu anlayamamıştı. Yer sahibi çadırın arka köşesinde soyunan Yusuf'a sesleniyordu:

"Daha hazırlanmadın a gözüm?"

Yusuf çarçabuk yağlanarak kollarını sallaya sallaya meydana çıktı:

"Geliyorum işte. Aceleniz neye!"

Cinci meydanında güreş seyredenler, İstanbul'un uzak yakın her semtinden gelmiş kimselerdi. Bunlar arasında orta boylu, şişmanca ve temiz kılıklı bir adam Yusuf'u görünce haykırdı:

"Yaşa be arslanım! Helal olsun verdiğim para, seni burada göreceğimi aklımdan bile geçirmezdim."

Yusuf bu adamı tanımamakla beraber selamladı. Bu, belliydi ki Halim Paşa'nın güreşlerinde Yusuf'u seyredenlerden biriydi. Şimdi, daracık meydanda iki gösterişli pehlivan güreşmeye başlamıştı.

Tophaneli İbrahim, Saraçhanebaşı'ndaki müsabakalarda sık sık güreştiği için onu herkes tanıyordu. Yusuf o civarda onun kadar tanınmamıştı. Fakat Yusuf'un Makarnacı ile yaptığı güreşler herkesin kulağında yer etmişti. Seyirciler derhal birbirlerine:

"İşte, Makarnacı'yı yenen Yusuf pehlivan!" diye fısıldaşmaya başladılar.

Yusuf çarçabuk tanındı, Şimdi herkesin gözü onun üzerinde… Herkes onun el atışını dikkat ve merakla seyrediyordu. Tophaneli İbrahim daha ilk hamlelerde birkaç kere adamakıllı sendelemişti. Hele bir keresinde öyle sersemlemişti ki… Az kaldı topaç gibi dönüp yere yuvarlanacaktı. Yusuf'un bir elense etmesi İbrahim'i ayıltmıştı.

On dakika kadar, güreş hiç kimsenin kati hükümler vermesine meydan vermeden devam etti. Fakat on dakika sonra Yusuf'un bir

hamlesi İbrahim'i birdenbire yere düşürmüş ve Yusuf derhal üzerine abanmıştı. Bayram yerinin bu eski gösterişçi pehlivanı acaba Yusuf'la danışıklı bir güreş yaptığını mı sanıyordu? Yusuf çok ciddi güreşiyordu. Bayram yerindeki seyirciler:

"İşte sabahtan beri ilk defa ciddi bir güreş seyrediyoruz," diyorlardı. Yusuf o kadar sert güreşiyordu ki bir aralıkta İbrahim'in:

"Yahu, benimle dövüşüyor gibi güreşiyordun! Ben senin düşmanın değilim."

Tarzındaki mırıltıları bile işitilmişti. Yusuf bu sözlere aldanmıyor, hasmını bir paçavra gibi yerden yere vuruyordu. Nihayet Tophaneli'nin sırtı yere gelmişti. Yusuf, geniş bir nefes alarak ayağa kalktı. Seyirciler Yusuf'u alkışladılar. Biraz geride oturan Arap Hakkı'nın yanında şimdi bir de Yusuf'un düşmanlarından Kara Sait belirmişti.

Kara Sait Azapkapı'nın tanınmış külhanbeylerindendi. Arap Hakkı'nın da samimi arkadaşıydı. Artık belliydi ki, bunlar hile ve tehditle kancıklıkla galip gelmeye çalışan bir güreşçi çetesinden başka bir şey değildi. Yusuf'un gözüne ilişen Kara Sait, Hakkı'nın yanında sinek gibi büzülüp oturmuştu. Yusuf dinlenmeye lüzum görmeden:

"Giyineyim mi, yoksa meydana çıkacak başka pehlivan var mı?" diye sordu. Yer sahibi bu fırsatı kaçırmak istemiyor ve çadırı nam alsın diye, Yusuf'a:

"Pehlivanlarımız hazırdır. İşte geliyorlar…" diyerek, Arap Hakkı'ya:

"Haydi oğlum… Seyircileri bekletmeyelim," diye sesleniyordu.

Zaten Yusuf'un da maksadı Arap Hakkı ile güreşmek ve ondan öç almaktı.

Arap Hakkı meydana geldi, Hakkı'nın seyirciler arasında oturan dostları:

"Yaşa be fidan boylu arslan!" diye bağrışırken, Yusuf içinden gülüyordu. Yusuf, yer sahibine bir daha sordu:

"Çanakkale'li Mehmet Pehlivan hala gelmedi mi?"

Yer sahibi, Yusuf'a şu cevabı verdi:

"Arslanım! Çanakkaleli'yi neden soruyorsun? Şimdi onu yenen Hakkı pehlivanla karşı karşıya geldin!"

Seyircilerden biri:

"Hakkı pehlivanı gözüne kestiremedin mi be? Çanakkaleli'yi sık sık soruyorsun?" diye bağırınca Yusuf hiddetlendi. Fakat seyirciye

cevap vermedi. Ayakta sağa sola gerindi. Yalancı pehlivanların iç sıkıcı el ve ense oyunlarından hoşlanmayan Yusuf, kudurmuş bir arslan savletiyle[10] derhal hasmının üzerine atılmıştı. Çok çabuk kapıştılar. Yusuf birdenbire yere çöktü… Hasmına küçük bir oyun yapıp tekrar fırladı. O, hakkının ağzında demir burgu olup olmadığını anlamak istiyordu.

Kenarda oturan Kara Sait, Yusuf'un bu hareketini Hakkı'dan kaçtığına hükmederek:

"Hakkı yaman pehlivandır," diyordu, "hele biraz açılsın da görürsünüz onun oyunlarını."

Yusuf, Hakkı'nın oyunlarını sabah güreşinde seyrettiği için, vücudunun hiçbir yerini Hakkı'nın çenesi altına kaptırmamaya çalışıyordu. Mamafih bir deneme yapmak lazımdı. Bakalım Hakkı sabahki numaralarından herhangi birini Yusuf üzerinde de tatbike kalkışacak mıydı?

Yusuf birdenbire tekrar yere düştü. Hakkı, kurnaz bir tilki gururu ile kükredi:

"Ho ho ho hoy…"

Yusuf'un yere düşüşünü de Hakkı'nın kuvvetine hamledenler olmuştu. Yusuf sırtını Hakkı'nın çenesi altına vermişti; Hakkı'nın altında inler gibi soluyordu. Hakkı, Yusuf'un bu oyununa o kadar aldanmıştı ki… şimdi onu iyice ezmek ve hemen sırtını yere getirmek için bir taraftan fırsat kolluyor, bir taraftan da sol omzunu çenesi ile eziyordu.

Yusuf şimdi her şeyi anlamıştı. Kendi kendine:

"Çanakkaleli'ye yaptıkları oyunları bana da yapmaya kalkıştılar," diyordu. Yusuf, birdenbire omzundan göğsüne doğru kırmızı bir şerit gibi uzanan kan lekelerini görmüyordu. Arap Hakkı, belliydi ki, hasmının iyice canını yakıyordu. Ve bunu görenler:

"Hakkı'nın çenesi demir gibi kuvvetlidir. Değdiği yeri deliyor," diye övünüyorlardı.

Seyirciler arasında oturan Bandırmalı Hüseyin hiddetinden dişlerini gıcırdatıyor ve Yusuf'un'da tongaya düşürüldüğünü görerek:

"Bu kahpelerle güreşilir mi hiç?" diye mırıldanıyordu. Arap Hakkı'yı alkışlayanlar o kadar çoktu ki… Yusuf'un bu hileli oyun arasında gösterdiği sabır ve metanet hiç kimsenin gözüne çarpmıyordu.

---

[10] Hücumuyla.

Fakat, Yusuf hileli ve kahpece oyunların düşmanıydı. O, sadece para kazanmak, bayram yerlerinde kollarını sallayarak dolaşmak için güreşmiyordu. Ne olursa olsun, Arap Hakkı'nın ve diğer kahpece oyunlar yapan yalancı pehlivanların -bu, onun tabiriydi- hilelerini halka göstermeğe karar vermişti.

Yusuf bu vaziyet karşısında güreşe devam etmenin manasızlığını da biliyordu. Derhal silkindi… Hakkı'yı birdenbire yere devirerek gırtlağına sarıldı ve elini ağzına götürdü:

"Bre melun! Çıkar şu ağzındaki burguyu…[11]"

Seyirciler şaşaladılar. Herkes birdenbire telaşa düştü. Güreşçiler, güreşi bırakıp kavgaya mı tutuşmuşlardı?

***

Hayır. Güreş devam ediyordu ama, bu arada işin dram sahnesi de birlikte yürüyordu.

Yusuf, hileyi meydana çıkarmakta gecikmedi: Hakkının avurdunu öyle bir sıkış sıkıştırdı ki, ağzının içine yerleştirdiği iki uçlu garip alet -yani külhanbeylerin o devirde (zafer burgusu) dedikleri demir parçası yere fırlayıvermişti.

Yusuf bu aleti yerden aldı, hasmının sırtını yere getirdi ve halka doğru gür sesle bağırdı:

"İşte bu adamlar önüne geleni bu küçük demir parçası ile zedeleyip yeniyorlardı. Çanakkaleli Mehmet pehlivanı da bununla yaralamışlardı."

---

[11] Merhum Ahmed Midhat Efendi o devirde Beykoz çayırında yapılan bir güreşten bahsederken, diyor ki:

Baş pehlivanların güreşlerini seyretmek bir hayli heyecanlı oluyor. Bu güreşlerde, insan kuvvetinin neler yapabileceğini düşündüren dersler alıyoruz. Fakat, dostlarımızdan güreş meraklılarının iddiasına nazaran işi ticarete döken bazı yalancı pehlivanlardan bu milli idmanımıza hile karıştırmaktan geri durmamışlardır. Bazusu biraz şişkince ve gösterişi yerinde birtakım pehlivan taslakları; kiminin "burgu" kimisinin de "vurgu" dediği küçük fakat can yakıcı bir aleti avurtlarında gizleyerek, hasımlarını bu suretle yenmeye çalışıyorlarmış. Ben bu -kuvvetine dayanarak er meydanına çıkan bir pehlivanın mertliğine ve şanına yakıştıramadığım için- seyirciler veya birtakım güreş bezirganları tarafından uydurulmuş, bir masal gibi dinledim. Lakin ne olursa olsun, hile, pehlivanlıkla telif kabul etmeyen kötü, iğrenç bir silahtır. Ve bu silaha dayanarak yenmek, yenilmekten daha şerefsiz bir galibiyettir. (İFS).

Arap Hakkı yerden fırlayarak Yusuf'un üzerine atılmak istediyse de, hileyi gören seyircilerden güçlü kuvvetli beş on kişinin müdahalesi ile Arap Hakkı geriye çekilmiş ve güreşe nihayet verilmişti.

Bu rezaletten sonra, güreş çadırında daha fazla kalamayacağını anlayan Yusuf, Bandırmalı ile birlikte -çarçabuk giyinerek- dışarıya çıkmıştı. Rezalet meydana çıkmakla beraber, Yusuf'u yeni seyredenler de:

"Maşallah… İşte tam pehlivan. Hem cesur, hem merhem de kuvvetli…" diye söylenerek, peşinden gidiyorlardı.

Yusuf'un Cinci meydanın da kahpece yenmek, ondan sonra bütün İstanbul'da: "Yusuf yenildi!" diye yaymak isteyenler bu rezaleti örtbas etmek için Yusuf'un arkasından şöyle bir haber gönderdiler:

"Gece Çanakkaleli Mehmet pehlivan gelecek. İstersen yalnız onunla güreşmek üzere yatsı ezanından sonra gel."

Yusuf bu haberi getiren adamı kovmuştu. Ondan sonra Cinci meydanında fazla kalmadı. Bandırmalı Hüseyin'le beraber uzaklaştılar.

İşte bu netameli güreşten sonra, İstanbul'da pehlivan diye geçinen Arap Hakkı, Kara Sait, Tophaneli İbrahim gibi külhanbeyler, Yusuf'a düşman olmuşlardı.

***

BİR SÜNNET DÜĞÜNÜ...

ARADAN bir sene geçmişti. Yusuf bu bir sene içinde Bandırma'ya, Bursa'ya, Edirne'ye gitmiş ve birkaç güreş yapmıştı. Yusuf'u çok seven ve çolak kalan Bandırmalı Hüseyin, onu bir müddet İstanbul'dan uzaklaştırmak ve külhanbeylerinin tuzağına düşmekten kurtarmak için ilk önce Yusuf'la beraber Bandırma'ya gitmişti. Yusuf Bandırma köylerinde birkaç ay kalmıştı. Bandırma'dan Edirne'ye, Edirne'den Bursa'ya giden Yusuf bir gün Bursa'da, İstanbullu bir dostuna rastladı:

"Ne var, ne yok İstanbul'da?"

"İstanbul bildiğin gibi... Fakat, tanıdıkların arasında birçok değişiklikler var. Mesela, Arap Hakkı hapishaneye düştü. Kara Sait denilen pehlivan bozuntusunun da bir kolu kırıldı."

"Ne dedin yahu? Bir sene içinde neler olmuş da haberimiz yok. İyi ki ben İstanbul'da yokmuşum."

"Neden? Herkes seni arıyor. Hala gelmeyecek misin? Buralarda mı dolaşacaksın?"

"Gelmeye niyetim var. Hele bu iki namerdin er meydanından uzaklaşmasına çok memnun oldum."

"Öyle ama, sen ne kadar İstanbul'dan uzak kalsan dedikodular yine devam ediyor."

"Ne gibi dedikodular?"

"Ne gibi olacak! Herkes, Kara Sait'in kolunu Yusuf pehlivan kırmış, diyor. Ya öteki yankesici kılıklı herife ne dersin?"

"Allah derim... Ne diyeyim? Tam layık olduğu yeri bulmuş. Fakat ben onların yüzünü bir senedir görmüyorum."

"Sen ister gör ister görme! Halk hükmünü vermiş: "Yusuf pehlivan, Arap Hakkı'nın hilelerini meydana çıkarmış. Nihayet hapse kadar attırdı adamcağızı diyorlar."

Yusuf bu habere içerledi:

"Vay canına be! Demek benim için böyle diyorlar ha! O halde iyi olmuş kahpenin hapse girişi. Allah ayağına dolamış yaptıklarını."

"Zaptiye Nazırı'na haber vermişler. Bir pehlivana bıçak çektiği zaman yakalayıp kodese atmışlar."

"Oh, oh, oh… Ne iyi olmuş. Fakat ben onu -İstanbul'da olsaydım- hapisten kurtarırdım."

"Neden? O herif, sana da hile yapmış, omzunu güreşte burgu ile yaralamış diyorlar."

"Yalan değil. Fakat halkın bir kısmı bunu bilmez. Kalabalık bir yerde onun burgusuz olarak güreşmesini isterdim. Yenilmek nasıl olur, o zaman görmeliydiler."

Yusuf o gün Bursa'da bu malumatı aldıktan sonra köylerde daha fazla dolaşamamış, kapağı İstanbul'a atmıştı.

Çamlıca'da Mısırlı Cafer Bey'in köşkünde o sırada büyük bir sünnet düğünü hazırlığı vardı.

Yusuf İstanbul'a gelir gelmez, Halim Paşa'nın daire müdürü Abdullah Bey'i aradı. Köşkten kendisine Abdullah Bey'in Prens Halim Paşa ile birlikte Mısır'a gittiğini, bu yaz gelip gelmeyeceğinin belli olmadığını söylediler.

Yusuf ordan Çamlıca'ya inerek, Hoca İhsan'ın kahvesine girdi.

Yusuf'un canı sıkılmıştı:

"Bursa'dan boşuna gelmişim," diyordu, "Abdullah Bey'in burada olmadığını bilseydim, Bursa'dan gelmezdim."

Yusuf kahvehanede otururken etraftaki müşterilere şöyle bir kulak verdi. Herkes yakında yapılacak büyük sünnet düğününden bahsediyordu:

"Çocuğunu götürüp yazdırdın mı?"

"'Kayıt kapanmış,' dediler almadılar. Yüz çocuktan fazla çocuk sünnet etmeyeceklermiş. Hazırlıklar ona göre yapılmış."

"Cafer Bey'in ağasını görseydin, kolayını bulurdu sana…"

Öteden başka bir ses aksetti:

"En meşhur pehlivanlar güreşecekmiş. Cafer Bey'in ağası başpehlivanlara bire birer haber göndertmiş ve hepsini güreşe davet etmiş. Birinciye yirmi beş, ikinciye on beş altın mükafat verilecekmiş…"

Yusuf işin para cihetine ehemmiyet vermiyor, baş güreşçilerle kapışmak istiyordu. Son bir sene içinde kendine öyle iyi bakmış, öyle güzel yeyip içmiş, öyle idman yapmıştı ki…

Yusuf'u İstanbul'da görenler birdenbire tanıyamadılar. Yusuf'un bazuları, bacakları çok sertleşmişti. Tuttuğu yeri titretiyordu. Onu bu halde görenler:

"Sen Avrupa'ya gitsen, milyon kazanırsın Yusuf!" derler ve kendi-

sini Avrupa'ya gitmeye teşvik ederlerdi. Zaten ona bu tavsiyeyi Halim Paşa'nın ağası da yapmamış mıydı?

Yusuf o gün Çamlıca'da Hoca İhsan'ın kahvesnde bir hayli malumat topladıktan sonra ensesini kırdı, göğsünü şişirerek kahvehaneden çıktı ve Cafer Bey'in köşküne gitti, güreşecek pehlivanlar arasına kendi adını da yazdırdı.

Yusuf artık müsterihti. Düğün günü sabahleyin erkenden köşkün bahçesinde buluşulacaktı…

Yusuf bu düğünü bir yıldan beri bekliyordu. Prens Halim Paşa'nın köşküne devam ettiği sıralarda Çamlıca'da hazırlanmaya başlayan bu büyük sünnet düğünü nihayet bir yıl sonra düzeltebilmişti.

Galiba bu tahharrürü[12] de yine Halim Paşa'nın Mısır seyahatinde sebep olmuştu. Zira, Cafer Bey de güreş meraklısıydı. Sünnet düğünü vesilesiyle güreşe ehemmiyet verdiği içindir ki, Paşa'nın yakında avdet etmesi ihtimalini düşünerek, düğünü bir yıla tehir etmişti.

Halim Paşa'nın bu yıl da Mısır'dan dönmemesi üzerine Mısırlı Cafer Bey sünnet düğünün bir yıl daha tehirini münasip görmeyerek çocukları toplatmaya ve düğünün temmuzun on beşinde yapılmasına karar vermişti.

Yusuf düğün gününü sabırsızlıkla bekliyordu. Bandırmalı Çolak Hüseyin'e bir gün Tophane'de rastlayan Yusuf:

"Çamlıca'da yapılacak güreşlere yazıldım. Sünnet düğünü gelecek perşembeye başlıyor. Düğün eğlenceleri cumartesi akşamına kadar, yani üç gün sürecekmiş," dedi.

Bandırmalı'nın yüzü gülüyordu. Yusuf bunları söylerken Hüseyin'in niçin güldüğünü anlayamamıştı:

"Ne gülersin be gözüm," dedi, "ben sana sünnet düğününde yapılacak güreşlerden bahsediyorum."

Hüseyin cevap verdi:

"İyi ya, bu haber de benim hoşuma gitti. Gülüyorum. Ağlayacak değilim ya?"

"Yok yok senin dilinin altında bir şeyler var. Hele çıkar şu baklayı ağzından bakayım!"

Hüseyin ciddi bir tavırla sözüne devam etti:

"Seni çoktan beri gördüğüm yoktu. Gözüme eskisinden çok daha iri yarı göründün. Bu, çok hoşuma gitti."

---

[12] Gecikme.

"Eh köylerde dolaştım. On okka kadar almışım. Fakat ben bu kadar ağırlaşmaktan memnun değilim. Gerçi dizlerim ve bileklerim daha fazla kuvvetlendi. Fakat ensemi sağa sola kıpırtadamaz hale geldim. Kendime göre güreşecek pehlivan bulamayacağıma yanıyorum. Bursa'da yaptığım güreşlerde benimle bir kere tutuşan bir daha yanıma sokulmaz oldu."

"Merak etme. Yusuf! Tam şimdi bir başpehlivan kılığını aldım. Sen gittin gideli burada yaman bir pehlivan türedi. Herkese meydan okuyor. Ezine'den mi gelmiş, Maliç'ten mi bilmem. Fakat iri gövdesi, direk gibi uzun ve kalın bacakları var."

"Kimmiş bu adam?"

"Hergeleci[13] Mehmet pehlivan diyorlar. Ensesi de tıpkı senin gibi el atmaya gelmiyor, insanı derhal yere vurup altına alıyor ve ezmeye başlıyor. Vay onun altına düşenlere…"

Şimdi gülmek sırası Yusuf'a gelmişti:

"Ey anlat bakalım," dedi, "bu haber cidden hoşuma gitti. Demek ki bir sene içinde benimle boy ölçüşecek pehlivanlar türemiş. Oh Oh… İşte bu habere sevindim doğrusu."

Yusuf yavaş yavaş yürüdü:

"Haydi şuradaki kahveye oturalım da enine boyuna konuşalım seninle."

Tophanedeki pehlivanlar kahvesine girdiler.

Yusuf sabırsızlıkla soruyordu:

"Bu Hergeleci Mhemed pehlivan nerelerde ve kimlerle güreşiyor?"

"Geçenlerde Saraçhane başında Makarnacı ile güreştiler… Berabere kaldılar. İkinci güreşte Hergeleci, Makarnacı'yı yirmi dakikada yendi. O günden beri karşısına kimse çıkmıyor."

"Çanakkaleliler, Sarıyerliler nerede?"

"Onlar köşe bucak kaçıyorlar Yusufçuğum! Bu Hergeleci yaman bir adam vesselam."

"Şöyle bir boy tutuşsak onunla nasıl olur dersin?"

---

[13] Hergeleci at çobanı manasına gelen bir kelime olmakla beraber gelmiş geçmiş pehlivanlarımızın en büyükleri arasında sayılan Hergeleci İbrahim'in de lakabıydı. İbrahim memleketi olan Razgrad'da gerçekten de baba mesleği olan hergelecilikle de uğraşmıştı. İskender Fahrettin'in Hergeleci Mehmet karakterinin oluştururken bu meşhur pehlivandan ilham aldığı görülüyor. (Haz.)

"Zaten tutuşacaksın!"

"Nerede tutuşacağım?"

"Çamlıca'da sünnet düğününde."

"Demek o da orada güreşecek ha?"

"Öyle ya. Cafer Bey onu da davet etmiş. Seni görür görmez gülüşümün sebeplerinden biri de buydu. İçimden 'Yusuf'un talihi varmış. Düğünde kendini göstermek fırsatını bulacak!' diyordum."

Yusuf kahvesini içerken yüzü gülüyordu:

"O halde perşembe sabahı erkenden burada buluşalım."

"Ne o? Çamlıca'ya beni de mi götüreceksin?"

"Öyle ya. Kanbersiz düğün olur mu hey kardaş!"

***

Perşembe sabahı Tophane'de buluştular. Yusuf, Hergeleci Mehmet pehlivanla güreşeceği için, adeta çocuk gibi seviniyordu. İstanbul halkı arasından Çamlıca'ya akın edenlerin sayısı binleri aşıyordu. Bunların hepsi düğün davetlisi değildi fakat düğün münasebeti ile Çamlıca'daki kahve ve gazinolarda birçok eğlenceler tertip edilmiş, ve düğün evinin etrafındaki meydan ve caddeler adeta bayram yerine dönmüştü. Yusuf Çamlıca'ya geldiği zaman, sabah alaturka saat ikiyi çalıyordu. Köşkün kapısında göze çarpan bir kalabalık vardı. Bandırmalı Hüseyin kapıya ilerledi ve davetlileri karşılayan bir haremağasına yavaşça sordu:

"Pehlivanlar geldiler mi?"

"Geldiler ya. Yalnız bir pehlivan kaldı… Ben de burada onu bekliyorum."

"Pehlivanın adını biliyorsunuz, ağa hazretleri?"

"Evet… evet… Yusuf pehlivanı bekliyorum."

Yusuf ilerledi:

"Biraz geç kaldık galiba… Yolumuz uzunca idi de. Kusura bakmayın ağam!"

Haremağasının delaletile köşkün bahçesine giren Yusuf ve arkadaşı bahçede müthiş bir kalabalıkla karşılaşmıştı.

Haremağası, Yusuf'a döndü:

"Beyfendimiz sizi bir kere görmek istiyor. Beni takip ediniz."

"Peki ağam."